

REVISTA PRESEI

BULETIN SĂPTĂMÂNAL AL DIRECȚIUNII PRESEI ȘI INFORMAȚIILOR
DIN MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE

Nr. 27.

Joi, 5 Septembrie 1935

S U M A R :

I. PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

a) POLITICA INTERNĂ :		Pag.	d) ECONOMICE-FINANCIARE :		Pag.
Presa Engleză	18	Presa Engleză	19		
„ Polonă	18	„ Belgiană	20		
„ Evrească din străinătate	18	„ Germană	20		
		„ Maghiară	20		
b) POLITICA EXTERNĂ :			e) DIVERSE :		
Presa Engleză	18	Presa Austriacă	20		
„ Polonă	18	„ Polonă	20		
c) MINORITARE :			„ Elvețiană	20	
Presa Germană	19	„ Finlandeză	20		
„ Evrească din străinătate	19				

II. CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN

	Pag.
Presa Franceză	20
„ Engleză	24
„ Germană	26
„ Italiană	27
„ Austriacă	28
„ Maghiară	29
„ Cehoslovacă	29
„ Sovietică	29
„ Polonă	29
„ Bulgară	30
„ Evrească din străinătate	30
„ Spaniolă	30
„ Portugheză	31
„ Japoneză	31

III. MICA ÎNȚELEGERE ȘI PROBLEMELE EUROPEI CENTRALE

	Pag.
Presa Franceză	31
„ Engleză	32
„ Germană	33
„ Austriacă	34
„ Iugoslavă	35
„ Cehoslovacă	36
„ Maghiară	36
„ Elvețiană	38
„ Polonă	38
„ Bulgară	38
„ Portugheză	39
„ Spaniolă	39

IV. RELAȚIILE DINTRE ST.-UNITE ȘI U. R. S. S.

Presa Engleză	39
„ Polonă	39
„ Franceză	40

PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA.

POLITICA INTERNĂ

Presa engleză.

NEAR EAST & INDIA din 29 August descrie situația politică din țară, referindu-se la chestiunea reformei Constituției, ridicată din timp în timp atât de oamenii politici cât și de presă. Se ocupă în special de articolul publicat de „Universul”, în care d. Tancred Constantinescu, debate această chestiune.

În legătură cu aceasta, și ceea ce ziarul numește „coincidență remarcabilă”, este un alt articol despre un interviu acordat de M. S. Regele ziaristului James Mills, în care se desminte orice tendință de înființarea unei dictaturi.

ECONOMIST din 31 August se ocupă de situația politică din țară, constatând că Partidul Național-Tărănesc are intenția să continue agitația începută în primăvară, pentru răsturnarea Partidului Liberal.

E de părere că situația guvernului a slăbit din cauza divergenței de opinii dintre primul-ministru și șeful oficial al partidului, pe chestia constituțională. „Afară de aceasta guvernul pare a nu fi în stare să facă față cu succes problemelor de ordin economic. Totuși reține încrederea Coroanei și este sprijinit de cercurile influente din jurul Majestății Sale”.

Presa polonă.

Ziarul CZAS din 24 August publică o lungă corespondență din București, în care se ocupă de chestiunea schimbării Constituției în România, înfățișând concepțiile diferitelor proiecte în această privință.

Autorul se ocupă apoi de intensa activitate desfășurată de Suveran și de popularitatea mare de care se bucură Majestatea Sa. În această privință subliniază entuziasmul fără margini cu care a fost primit de curând de către țărănimea din Basarabia.

GAZETA POLSKA din 27 August publică o telegramă particulară din București, semnată Ugor, despre congresul Partidului Național-Creștin, care a avut loc la Chișinău:

„Congresul — după această telegramă — a avut un caracter vădit antisovietic”.

După ce face un rezumat al rezoluțiilor luate, publică textul telegramei trimise Majestății Sale Regelui.

Presa evreiască din străinătate.

JEWISH CHRONICLE din 23 August anunță încetarea ziarului d-lui Vaida, „Frontul Românesc”, ceea ce ar fi considerat în cercurile politice ca egal cu desființarea grupului vaidist. Ziarul desminte svonul că d. Vaida se va uni cu noua grupare antisemită, Partidul Național-Creștin, mai ales că d-sa a desmăniț că mișcarea pe care voia s-o întemeieze prin „numerus valahicus” era în esență antisemită, asigurând că d-sa respectă pe evreii care se recunosc ca atari, disprețuind numai pe cei ce se dau drept asimilați, fie ca români, fie ca unguri. Ziarul adaugă că d. Vaida n'a făcut politică hitleristă, ci numai pur național românească.

POLITICA EXTERNĂ

Presa Engleză.

MORNING POST din 25 August publică o corespondență din București, arătând efectele pe care izbucnirea unui războiu le va avea asupra României.

În primul rând, constat că cercurile diplomatice din țară s'au alarmat de ruperea tratativilor dela Paris, pe motivul că dacă Italia începe războiul, prestigiul Ligii Națiunilor, cu care interesele României și ale Federației Balcanice, sunt strâns legate, va avea mult de suferit.

În afară de aceasta, mai sunt temeri că dacă Italia ocupă Abisinia, Germania va profita de ocazie ca să forțeze pe Austria la un Anschluss.

Presa polonă.

În numărul din 18 August ziarul KURJER WARSZAWSKI anunțând că d. Maniu este acela care susține proiectul creării unei federațiuni de State dunărene, în care, pe lângă România, ar fi intrat Polonia, Cehoslovacia, Austria, Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria și Grecia, exprimă părerea de rău că în ultimul timp acest proiect a suferit o modificare în sensul că, din numărul statelor enumerate mai sus, au fost scoase Polonia și Grecia. Arătând că în trecut România a urmărit o apropiere cu Bulgaria, și a căutat să aplaneze unele neînțelegeri româno-bulgare și româno-ungare, ziarul afirmă că în ultimul timp presa română, „exceptând parcă instrucțiunile altora”, a luat o pozițiune negativă care s'a manifestat cu ocazia serbărilor dela Varna, prin lipsa reprezentantului român, ca și a celor iugoslav și cehoslovac:

„Unii aseunși în umbră, remarcă în această boicotare a serbărilor dela Varna intrigile străinătății făcute în scopul de a paraliza inițiativa Poloniei și a o prezenta într'o lumină cu totul falsă și antipatică pentru masele largi care nu cunosc istoria. Afară de aceasta poate să se vadă aici și intriga abilită sovietică, în scopul de a împiedeca apropierea României de Ungaria și Bulgaria”.

D. dr. Jan Zalplachta a publicat în numărul din 25 August al ziarului KURJER WARSZAWSKI o corespondență din România asupra festivităților dela Constanța, subliniind deosebita lor importanță pentru raporturile politice polono-române:

„Regele Carol a dat — serie d. Zalplachta — acestor festivități caracterul unei puternice manifestații a aproprierii polono-române”.

În continuare d. Zalplachta relevă campania antipolonă dusă în România „mai ales de presa evreiască, care a trecut sub o elocventă tăcere desfășurarea festivităților dela Constanța, festivități care accentuiază atât de evident prietenia polono-română”.

„Regele Carol al României, luând așa de hotărât inițiativa manifestației polono-română, despre care scriem în această corespondență, a tăiat scurt acțiunea de sabotare care roade digul polono-român așezat între Baltică și Marea Neagră. În aceasta stă deosebita importanță a serbărilor mării ce au avut loc în acest an la Constanța”.

Ziarul GAZETA POLSKA din 27 August publică sub titlul „Intre Marea Baltică și Marea Neagră“, o corespondență din București, în care se ocupă în mod amănunțit și cu o deosebită căldură despre recentele serbări desfășurate la Constanța în prezența Suveranului României și a unei delegațiuni a Ligei Navale Polone:

„Spre deosebire de sărbătoarea națională dela 10 Mai — serie oficiosul guvernului polon — ziua Mării — a doua manifestație națională a armatei române, — a avut întotdeauna un caracter mai intim, întru câtva mai „familiar“. Gestul tradițional al Șefului Statului, confirmând în fiecare an legăturile strânse dintre marină și Șeful ei Regesc, precum și cele dintre Neamul întreg și frumosul litoral, este prin excelență o manifestație accesibilă numai pentru intîmi, pentru cei mai apropiați. Am fost astfel foarte mișcați când am văzut că în anul acesta Polonia a avut o participare întrădevăr importantă la această sărbătoare românească care s'a transformat în chip neașteptat într'o spontană manifestație a amicitiei polono-române“.

„In tot cursul drumului — continuă marele ziar varșovian — văslașii poloni au fost primiți într'un mod entusiast de către populația de pe țărmii Prutului. Delegației polone i s'a făcut pretutindeni loc pe primul plan. Mii de persoane întrunite la Sut-Ghiol au accentuat printr'o manifestație cordială, sentimentele lor care și-au găsit în cursul aceleiași zile o expresie dintre cele mai vii în gestul simbolic al Monarhului care a vărsat apă din Baltică în valurile Mării Negre“. (Urmează în traducere cuvîntarea Suveranului rostită cu acel prilej, precum și discursul ministrului Areiszewski).

„Sărbătoarea terminată astfel, într'un mod cu totul în afară de program și cu un puternic accent politic cum r'a avut niciodată până acum, a trezit un puternic ecou în întreaga țară“.

MINORITARE

Presa germană.

Apelul ziarelor și comitetelor de ajutor germane din România, pentru ajutorarea minorității germane din Basarabia, „amenințată de foamă“, a avut un amplu răsănet în coloanele ziarelor din Reich.

MÜNCHENER NEUESTE NACHRICHTEN din 26 August publică o corespondență din Budapesta, intitulată „Intre Nistru și Prut“ și cu subtitlul „Camarazi de neam german amenințați de foamete“:

„Insăși natura s'a conjurat pentru a transforma un rai al rodniceii într'un domeniu pustiit de foamete“, începe ziarul, pentru a trece apoi în revistă câteva date istorice și geografice ale colonizărilor germane din Sudul Basarabiei. „In multe din aceste ținuturi, chiar în anul trecut au fost pe alocuri recolte proaste, dar acum se pare că prin seceta care durează de luni de zile a izbucnit o catastrofă. Largi întinderi sunt cu totul usecate; un singur imens nor de praf zace peste peisagiul pustiit în care abia dacă se mai vede un fir de iarbă verde“.

Ziarul continuă descrierea stării de mizerie ce va izbucni la iarnă, consemnând apelurile de ajutoare ale comitetelor sașilor și cele către Statul român. Termină cu următoarea frază de încurajare a coloniștilor germani din Basarabia:

„Dar în acel colț răsăritean al Europei, despărțit de lume, țărani germani trebuie să știe că, fie că e în Reich, fie că e dincolo de nenumăratele granițe străine, întregul

popor german cunoaște grijile lor și se simte legat de ei mai mult decât oricând“.

BÖRSEN ZEITUNG din 28 August publică același articol sub titlurile: „Frații la nevoie“ și cu subtitlul „Germanii din Basarabia amenințați de foamă“.

Presa evreiască din străinătate.

Ziarul evreesc DER MOMENT din Varșovia, cu data de 28 August, publică din referatul președintelui Congresului Sionist, întrunit la Lucerna, câteva aprecieri despre situația evreilor din România în legătură cu intensificarea antisemitismului în Europa.

„România veche; a spus președintele sioniștilor, este țara clasică a problemei evrești, care cuprinde acum și România-Mare. Antisemitismul atâtă în mod permanent masele norodului și în deosebi tineretul împotriva evreilor. Situația economică a devenit și ea foarte grea. Nevoile sunt mari și dorul spre Palestina este cu atât mai mare cu cât evreii din România ocupă de mult pozițiuni puternice și apreciable în Palestina.

„D. Sokoloff a terminat referatul, arătând că în fiecare țară sunt prieteni ai evreilor care sprijină scopurile idealiste ale poporului milenar.

„Totuși deslegarea problemei evrești nu poate să fie decât prin sionismul asigurând un cămin propriu poporului evreu în țara sa istorică“.

ECONOMICE-FINANCIARE

Presa engleză.

Acordul semnat la 3 August, pentru plata datoriilor comerciale, tot mai preocupă presa engleză, datorită pe de o parte svonurilor care au circulat că guvernul român ar căuta să obțină oarecare modificări, iar pe de altă parte, polemicelor stârnite de diverși cititori, prin corespondențele pe care ziarele s'au grăbit să le publice. Astfel, în baza unei simple telegrame semnată „Reuter“, toate ziarele financiare s'au alarmat, amenințând cu represiunii, deși prima obligație luată prin agreementul dela 3 August fusese îndeplinită de guvernul român. Până și ziare serioase ca:

FINANCIAL NEWS (25 August), spune că: „Plata făcută nu exclude posibilitatea ca guvernul român să ceară modificarea agreementului“. Nu crede însă că va fi acordată, deoarece noul agreement a înlocuit un altul pe care România nu-l îndeplinise. „Ceea ce este mai sigur, adaugă ziarul, este că se va institui sistemul de clearing, pentru ca plata să fie asigurată“.

YORKSHIRE OBSERVER din 25 August revine asupra chestiunii, amintind de scrisorile publicate prin care cititorii au dat curs indignării lor asupra greutății cu care se obțin bani din România și ca justificare redă în esență conținutul agreementului dela 3 August. Mai de parte spune că există toate indiciile că exportatorii din industria textilă a lânței se îndoiesc de succesul ultimului acord, mai ales că au fost informați că guvernul român caută să se sustragă dela unele din obligațiile respective. Deci, în urma acestora, și pentru că au mai fost înșelați în așteptările lor, ei cer aplicarea de măsuri mai riguroase decât cele ce se pot prevedea prin acorduri comerciale.

YORKSHIRE POST din 26 August publică o scrisoare semnată „Equity“, în care combate aserțiunile anterioare dintr-o scrisoare semnată „Justiția“. În prima se aduceau critici severe României pentru întârzierea cu prima rată, conform acordului. „Equity“ justifică situația și arată cât de greșite au fost părerile celuilalt.

LLOYD'S LIST din 26 August scrie un articol în care-și arată părerea că, rezultatele favorabile obținute de industria petroliferă din România, în primele șase luni ale anului curent nu pot fi considerate ca o îmbunătățire temeinică a situației, deoarece dispozițiile restrictive în privința valutei, crează mari dificultăți.

Constată că augmentarea exportului la început se datoră comenzilor mari ale Italiei, care însă în timpul din urmă a contractat și cu alte țări producătoare de petrol, deci este de așteptat o scădere a exportului. De asemenea și producția tinde a se micșora, intervenind un factor nou în industria română, acela al micșorării randamentului sondelor, România rămânând mult în urma producției din Irak.

MORNING POST din 27 August constată o creștere a prețurilor pentru produsele petrolifere din România, mai ales în comparație cu produsele americane. Se referă la o întrunire a consiliului administrativ al societății Phoenix, în care președintele a exprimat cea mai optimistă părere în această privință, deși arată societărilor greutățile întâmpinate din cauza restricțiilor valutare.

NEAR EAST & INDIA din 29 August se ocupă de calitatea grânelor românești în raport cu grânele din alte țări. Aprecierea că recolta de anul acesta va da un excedent de peste 80 mii de vagoane de grâu pentru export, s'a dovedit a fi greșită din cauza intemperțiilor din luna secerișului, care a deteriorat recolta, reducând-o la vreo 40 mii de vagoane, suferind în același timp și în privința calității. Impuritățile conținute de grâul românesc ajungând până la 3%, ceea ce face că din fiecare 40 mii de vagoane exportate, 2.000 să fie impurități, în timp ce impuritățile conținute de grâul din Canada nu se ridică comparativ nici la jumătate.

Presa belgiană.

Sub titlul „Relațiunile noastre comerciale cu Bulgaria și România“, ziarul LA LIBRE BELGIQUE din 28 August publică un articol în care precizează motivele rușii negocierilor cu aceste state:

„Dificultățile comerciale cu aceste două țări, scrie ziarul, provin mai ales din piedicile puse transferului de devize. Creditorii belgieni încasează greu creanțele lor, deoarece instituturile de emisiune ale acestor țări refuză schimbul de monede naționale și pun piedici transferului de fonduri în Belgia.

„In Bulgaria, industriașii belgieni posedă actualmente un „arierat“ de 110 milioane.

„Tot așa s'a întâmplat și cu negocierile cu România, deși situația ei economică față de Belgia diferă mult de a Bulgariei“.

„Contrariu Bulgariei, România posedă importante debuseuri în Belgia pentru grâu și petrol mai ales.

„Dar și aci există dificultăți de plată și existența unor serioase arierate. Prezența unei delegații române la Bruxelles arată că guvernul român era dispus să trateze. Condițiunile propuse erau acceptabile. Ruptura acestor negocieri înseamnă că între cele două țări comerțul a devenit aproape imposibil și că industria belgiană a pierdut un deosebit interesant“.

Ziarul crede că eșecul acestor negocieri se datorește incompetenței înaltului funcționar care a fost însărcinat cu ele.

„In orice caz, conchide autorul articolului, e de regretat că industria de export și comerțul să sufere din cauza erorilor unui singur om“.

Presa germană.

KÖLNISCHE ZEITUNG din 27 August publică un articol intitulat „Grijile industriei petrolifere române“. De fapt aceasta constituie un rezumat al dării de seamă anuale a „Astrei Române“. În privința concurenței care a dus la scăderea prețurilor se subliniază fraza „risipirea cantităților de petrol extrase“, și adaugă:

„Față de exploatarea intensă există pericolul unei epuizări proxime a terenurilor cu surse petrolifere, sau cel puțin o sensibilă diminuare pe viitor.

„Socotit după prețul curent dela Constanța, s'a dovedit că acolo pentru tona de petrol românesc nu se mai putea obține, în 1934, decât 881 lei, față de 1.061 lei în anul 1933, ceea ce înseamnă o scădere de 17%“.

FRANKFURTER ZEITUNG din 30 August publică o corespondență din București, intitulată: „Val de scumpete în România“, cu subtitlul interogativ „Spre o schimbare în politica valutară?“

Intre altele scrie:

„Mărirea unei serii de impozite și a taxelor care trebuiau plătite pentru devize de import, au dus, după toate așteptările, la o intensificare a oglinzii prețurilor.

„Indexul ziarului economic „Argus“, care nu este atât de precis prelucrat, ca tablourile similare din străinătate, dă situația prețurilor pentru începutul anului (1916=100) la 3.127 și situația prețurilor, sfârșitul lui Iunie, la 3.314: pentru Iulie n'a semnalat fluctuație. Dar scumpetea n'a cuprins în mod egal toate domeniile vieții economice. În modul cel mai sensibil au fost lovite, bineînțeles, mărfurile de import al căror preț oglindește aproape exact scumpirea devizelor. Nenumărate mărfuri produse în țară n'au urmat însă decât o ezitare tendința generală, ceea ce — având în vedere și puterea de cumpărare a clienților — e de explicat prin faptul că o parte din importante capitole de cheltuieli pentru producerea mărfurilor, anume lefurile lucrătorilor și chiriiile, nu s'au scumpit încă deocamdată“.

După ce explică ieftinătatea chiriiilor, prin supraproducție de clădiri noi ce se fac, pentru plasamente de capitaluri, autorul articolului constată că lefurile nu s'au urcat până acum și comentează astfel acest fenomen:

„Intr-o țară care a lichidat urmările războiului în valută sa deabia de 8 ani și care a trebuit să suporte, ca rezultat final, o devalorizare de 97%, ne-am fi așteptat la o reacție mai rapidă din partea celor ce primesc lefuri și salarii; cu atât mai mult cu cât exceptând puține ocupații (mai ales în clasa de mijloc), nu există un șomaj apreciabil și lipsește mai de grabă forța de lucru, într'adevăr superioară. Dar strigătul de mărire a lefurilor pentru compensarea scumpetei, care și-a făcut apariția, nu se va mai face desigur mult timp așteptat, de oarece scumpetea a lovit mult mai simțitor păturile de jos, decât ar lăsa să se întrevadă schimbarea moderată a cifrelor din index, care nu s'au urcat decât la 5,9%, iar pentru o categorie mai restrânsă de lucruri de consumație, nu s'a urcat decât la 5,6%.

„In indexul însă alcătuit în mod defectuos, articolele de consumație care s'au scumpit mai mult, anume fructe și legume, nici nu sunt pomenite.

„Totuși, menținerea stabilității monetare a contribuit mult la încetinirea nivelării prețurilor.

„Sunt unele semne care arată că politica oficială de prețuri va părăsi încercarea de sprijin a stabilității prețurilor. Încercările de până acum de a înăbuși importul cel mare, s'au dovedit ca insuficiente și cereuri competente salută seumpirea treptată a mărfurilor de import ca o primă automată a importului. Că o seumpire treptată va pune în discuție noi probleme, nu se ascunde la București; totuși momentan nu se cunoaște o temă mai urgentă decât aceea a politicii de verzilor; pentru soluționarea acestei chestiuni, din cele mai arzătoare, se uită desigur repercusiunile mai depărtate ale actualelor măsuri de apărare“.

Presa maghiară.

In numărul din 31 August PESTER LLOYD, publică un articol de J. F. Köver, București, în care se ocupă de traficul de plată româno-maghiar. Autorul arată că de ambele părți se manifestă o largă prevenire, dorindu-se reglementarea acestei chestiuni.

DIVERSE

Presa austriacă.

In numărul din 27 August, REICHPOST publică o corespondență din București, în care se plânge de asuprirea financiară față de bisericile din România, mai cu seamă față de cele catolice.

Presa polonă.

Ziarele polone DZIENNIK POZNANSKI și GAZETA POWSZECHNA din Poznan cu data de 24 August, publică două corespondențe — însoțite de fotografia M. S. Regelui Carol al II-lea — prin care fac o amplă și entuziastă dare de seamă despre recenta serbare a Mării, care a avut loc la Constanța.

Cotidianul „CZAS“ cu data de 21 și 23 August, publică două corespondențe din România semnate de d. Witold Truszkowski, care a luat parte în acest an, alături de un grup de mai mulți studenți poloni, la cursurile de vară ale Universității „N. Iorga“.

D. Truszkowski, între altele scoate în evidență rodnică operă culturală pe care o desfășoară la Vălenii-de-Munte d. prof. Nicolae Iorga.

Presa elvețiană.

D. Egon Cohn, care a vizitat recent România, publică în NEUE ZÜRICHER ZEITUNG, un foileton intitulat: „Pagini ilustrate românești“, în care se ocupă de Expoziția de pictură dela Muzeul Toma Stelian.

După ce se ocupă de opera pictorilor străini, care au figurat în acea expoziție, autorul analizează, cu justele-i observații estetice, pe pictorii români.

Despre N. Grigorescu, — „elev al impresionistilor francezi, Millet și Doubigny“, spune: „Depărtarea estompată a acestei țări de stepe n'a cuprins'o nimeni ca el. Oamenii sunt doar figurine. Țara e veșnică. Și te obișnuiești să iubești această țară, care nu se dă străinului decât încet și ezitând“.

Tonul general al foiletonului este favorabil. Din el reiese uimirea, potolit admirativă a autorului, în fața „coloritului bogat al României, reprezentată prin peisajii frumoase și prin țărani în port național“.

Presa finlandeză.

In ziarul finlandez SVENSKA PRESSEN din 3 August a apărut un articol intitulat „O vizită-fulger spre București“ și semnat de d. Ilmari V. Hustich, în care, între altele, se spune:

„Bucureștiul este un amestec simpatie de occident și de orient. Este aci mai multă culoare și mai multă vieță decât în oricare oraș european.... Din punct de vedere artistic și din cel al divertismentelor, te simți în occident. Noaptea Bucureștiul este asemenea marilor orașe europene: o reverie de neon și de electricitate.

Mai multe stiluri de construcție sunt reprezentate în Capitala României. Epoca bizantină, dela începutul și mijlocul secolului al XIX-lea mai domină încă orașul — ceea ce este în avantajul său. La București nu se văd șirurile de case-cazărmi, cu fațade monotone. Alături de o creație ultra-modernă de beton armat, găsești o casă medievală; lângă o casă în stil Empire, găsești o veche locuință de patrician, care-și ascunde într'o curte inverzită arcadele și coloanele ei albe. Această varietate însufletește pitorescul. Parcurile și bulevardele sunt numeroase. Toate acestea fac ca centrul orașului să fie încântător și interesant. Iar periferia elegantă, merită o mențiune specială. Aci, casa patriarhală se îngână de mine cu produsul realismului modern.

„România este mândru de Capitala sa (aceasta am auzit-o de mai multe ori și nu numai în București), și are dreptate să fie. Bucureștiul e mai vesel decât Viena, e mai însufletit decât Budapesta și e foarte diferit de cenușia Varșovie. Farmecul special al Bucureștiului este atmosfera orientală nuanțată cu occidentalism“.

CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN.

Presa franceză.

L'ECHO DE PARIS din 22 August relevă faptul că eșecul conferinței tripartite a slăbit într-o câțva forță Europa. Scepticismul arătat de baronul Aloisi în declarațiunile făcute presei, înaintea plecării sale la Paris, cu privire la eforturile care ar mai putea fi făcute pentru găsirea unei soluții pacifice a conflictului italo-etio-pian, dovedesc hotărârea categorică a guvernului din Roma de a se ajuge la arme.

„Lupta va avea loc în Africa, dar Europa va fi sdrunculată. Datoria guvernelor este de a strânge rândurile.

„Se anunță că în cursul zilelor viitoare se vor relua negocierile pactului dunărean. Acest pact corespunde amenințării imediate a apăsării Berlinului asupra Austriei, apăsare periculoasă din momentul când Italia va fi angajată într-o campanie îndepărtată și penibilă.

„Totuși, încheie ziarul, Franța nu poate veghea singură asupra păcii de pe Continent. Ea nu trebuie să com-

promită cu nimic sprijinul italian în acțiunea de rezistare față de pangermanism; aceasta este sigur.

„Dar îi este totuși imposibil să se îndepărteze de Anglia și de Soc. Națiunilor, pe care am fondat alianțele noastre și stabilitatea europeană“.

Sub semnătura d-lui Georges Bidault, ziarul L'AUBE din 22 August relevă faptul că deși Franța recunoaște necesitatea menținerii legăturilor de amicitie cu Italia, ea caută totuși să nu piardă prietenia Angliei.

„Știu ceea ce se poate reproșa politicii britanice din ultimul timp și chiar politicii britanice de totdeauna“ scrie d. Bidault.

„Îmi amintesc însă că există un raport de forțe pe care suntem obligați să-l luăm în considerare, dacă vrem într'adevăr să ținem în respect agresorii posibili.

„Cu riscul de a fi acuzat că am fost corupt de talerii Mariei Tereza sau de cavaleria lui Saint-Georges, eu afirm că ar fi criminal să sacrificăm colaborarea engleză proiectelor instabile ale unui dictator pe care geniul său nu l-a ferit să comită cea mai mare imprudență“.

LA RÉPUBLIQUE, cu data de 23 August, analizează un articol apărut în ziarul Times din 22 August, relativ la atitudinea engleză în chestiunea abisiniană și relevă faptul că Anglia a început să-și dea seama că politica sa de până acuma a fost bazată pe o simplă iluzie:

„Dat fiind imposibilitatea în care se găsește Anglia de a-și dovedi prin fapte și nu numai prin vorbe, via ei simpatie față de abisinieni; se poate spera că opinia publică britanică ieșind din era iluziilor, își va da în fine seama de schimbările survenite în urma războiului în situația internațională a Angliei“.

D. Emile Roche publică în LA RÉPUBLIQUE din 24 August un articol în care atrage atenția guvernanților asupra importanței deciziunilor a căror consecințe îndepărtate vor apăsa asupra întregii politici europene:

„Misiunea Franței, scrie d. Roche, este delicată și onorabilă. Ea poate face astfel ca frontul dela Stresa să iasă întărit din aceste negocieri.

„Noi așteptăm ca diplomația țării noastre să nu neglijeze niciun efort în ceea ce privește menținerea celor două prețioase prietenii a Angliei și a Italiei, și de a salva pacea indivizibilă pe care o pretinde strânsa înțelegere a celor trei mari puteri occidentale“.

Sub titlul „Anglia, Franța și Italia, în fața problemei etiopiene“, d. Pierre Bernus analizând atitudinea d-lui Mussolini, scrie în JOURNAL DES DÉBATS din 25 August următoarele:

„Adevărul este că nici Anglia și nici Franța nu pot privi nepăsătoare distrugerea sistemului dela Geneva, de care se găsește legate anumite garanții stabilite cu mari eforturi și câteva dintre alianțele noastre. Acesta este un fapt pe care Italia trebuie să-l înțeleagă și pe care nu trebuie să i-l ascundem cu niciun preț. Ea va realiza, cu atât mai ușor, fără să se expună la riscuri grave, unele dintre aspirațiunile sale, ținând însă seama de necesitățile puterilor prietene, apărătoare ale păcii europene“.

D. Emile Roche, în LA RÉPUBLIQUE din 27 August, ocupându-se de reuniunea Consiliului Soc. Națiunilor din 4 Septembrie scrie:

„Principiul arbitrajului este excelent. Pentru a-l aplica însă, la un caz concret, e necesar ca el să aibe cel puțin șanse de a fi acceptat sub această formă rigidă, în momentul unui litigiu care poate fi privit ca ultimul act.

„Se impune ca noi să facem imposibilul pentru a păstra intact blocul anglo-franco-italian și de a menaja prestigiul Soc. Națiunilor, care, în alte ocazii, a fost simțitor micșorat; de a împiedica un conflict armat și de a-l limita atunci când din nenorocire el va surveni.

„O acțiune cotidiană înverșunată, dar amicală și plină de înțelegere, ne pare preferabilă unor condamnări publice care, în actuala epocă a faptului îndeplinit, ar avea încăodată caracterul unei condamnări fără sancțiuni susceptibile de a păstra ultimele șanse de pace care mai subzistă“.

In cadrul conflictului italo-etioopian, d. Pierre Bernus publică în JOURNAL DES DÉBATS, cu data de 27 August, un articol în care analizează declarațiunile făcute de d. Mussolini d-lui Ward Price, declarațiuni care nu mai lasă nicio îndoială asupra intențiunilor sale: „Ducele este hotărât să înceapă în toamnă operațiuni militare în Africa orientală. Orice tentativă de a împiedeca această campanie este inutilă.

„In momentul de față, conchide d. Pierre Bernus, ceea ce se impune este căutarea unei modalități de limitare a pericolelor care vor rezulta din războiul italo-etioopian. Rolul Franței este de a acționa în acest sens. Nu numai sfătuind Londra de a renunța la inițiative funeste, ci exercitând la Roma o acțiune paralelă. Unele cercuri se miră că Anglia, temându-se ca nu cumva conflictul etiopian să nu amenințe câteva dintre interesele sale vitale, se preocupă de apărarea lor. E de dorit ca, Italia să facă tot ceea ce este necesar pentru a convinge Anglia că nu va întreprinde nimic care ar putea să-i pună în pericol interesele sale. In momentul de față, singurul lucru bun pe care-l putem face este de a încerca să menținem o oarecare înțelegere între cele trei mari puteri occidentale. O ruptură durabilă ar sdruncina teribil pacea generală. Acum este momentul de a privi situația internațională în ansamblul ei. Orice am încerca să facem, această situație este dominată de reînarmare și de starea de spirit a Germaniei. Cei care vor uita aceasta, vor regreta-o într'o zi“.

L'ACTION FRANÇAISE din 28 August, scrie:

„Politica engleză a suferit un eșec care ar fi și mai grav dacă ar fi fost suferit în altă ocazie și datorit unei alte țări. Dar Mussolini s'a arătat dârz, pentrucă văzuse cum Anglia a cedat în fața lui Hitler, iar Hitler, la rândul său, va căpăta curaj în urma exemplului dat de Mussolini.

„Ne e rușine că trebuie să mărturisim aceste adevăruri elementare. Dar le putem trece oare sub tăcere?“.

D. Jean Thouvenin, în L'INTRANSIGEANT din 28 August, subliniază adevărata semnificație a manevrelor de pe Adige:

„Acuzat că prins de conflictul cu Etiopia, va neglija chestiunile austriace, d. Mussolini a vrut să dovedească lumii că Italia nu se desinteresează de Europa.

„Marile manevre de pe Adige, conchide d. Thouvenin, nu trebuie să dovedească numai că armata italiană este foarte bine antrenată; ele trebuie să arate că Italia rămâne în serviciul păcii“.

Sub titlul „Responsabilitățile britanice“, d. Vladimir d'Ormesson, publică în LE FIGARO din 29 August, un interesant articol, în care subliniază faptul că chestiunea Etiopiei prezintă o gravitate excepțională, nu atât prin ea însăși, cât prin interesele pe care le pune în cauză și prin nenumăratele repercusiuni pe care le poate avea în Europa și în afară de Europa:

„Englezii se plâng de atitudinea Italiei, dar ei sunt în mare parte responsabili de felul cum au decurs evenimentele. Anglia a dovedit o lipsă de energie față de evenimentele considerabile care au avut loc în Europa.

„Cum atuncea, scrie d. d'Ormesson, n'ar fi suspectă acelora pe care îi contrazice? Cum nu i-ar aminti ei, fără indulgență contrazicerile sale? Anglia arată astăzi un mare zel pentru „sistemul colectiv“. Dar de ce nu a arătat ea acest zel atunci când se vorbea de „sistem colectiv“, în centrul și estul Europei? De ce nu s'a manifestat el pe planul înarmărilor maritime?

„In definitiv, Anglia plătește astăzi atitudinea politicii ei externe din ultimii ani. Această situație, de fapt, conchide autorul, o obligă să nu se comporte față de Italia ca un fariseu“.

LE TEMPS din 30 August publică un editorial în care relevă importanța Consiliului de Miniștri întrunit ieri la Bolzano. Această reuniune a avut caracterul unui eveniment important pentru istoria Italiei noi, și hotărârile luate lămuresc pe deplin politica pe care vrea s'o ducă Ducele, în ceea ce privește diferendul italo-etopian:

„Primul punct tratat este acela al activității pe care delegația italiană își propune s'o desfășoare la Geneva, Italia rezervându-și dreptul de a supune Consiliului Societății Națiunilor un dosar documentat în ceea ce privește Etiopia.

„Guvernul italian caută apoi să liniștească temerile Angliei și declară că acțiunea sa în Africa orientală nu atinge cu nimic politica de cooperare din Europa și nici chiar din Africa, politica italiană în Etiopia neamenințând, nici direct și nici indirect, interesele britanice.

„Hotărât a colabora cu Anglia și cu Societatea Națiunilor, d. Mussolini este decise totuși să reziste sancțiunilor cu care Italia este amenințată. El vrea să lucce până la capăt acțiunea sa în Africa Orientală, cu asentimentul Societății Națiunilor, dacă este posibil, sau fără acest asentiment, în cazul când Italia nu-l va putea obține prin procedura dela Geneva“.

In ziarele din 28 August se observă o grijă tot mai accentuată de a se găsi modalitățile de localizare a conflictului italo-abisinian și în special de a se evita posibile consecințe în Europa.

LE MATIN precizează cele două pozițiuni înfățișate în discuția recentă dintre d-nii Laval și Clerk: „Anglia crede că pentru a se evita războiul trebuie să se recurgă la stricta aplicare a pactului Societății Națiunilor. Franța este convinsă că pentru a se evita războiul nu trebuie să se ceară la Geneva aplicarea sancțiunilor.

„Ce este oare mai bine, se întreabă ziarul, să se mențină prestigiul Societății Națiunilor cu riscul: de a se vedea instituția din Geneva părăsită de marile puteri, cu excepția Franței și Angliei, și deci slăbită, sau să evite riscurile unui războiu în Europa, fără însă a capitula, dar ținând seama de elementele speciale care cer ca unei acțiuni coloniale să nu i se dea amploarea unui războiu între națiuni suverane?“.

L'OEUVRE precizează că: „Actualele efortări ale ministerelor de externe, fac să se creadă că guvernele din Londra, Paris și Roma vor încerca, de comun acord, să reducă și mențină un eventual războiu italo-abisinian în limitele unei campanii coloniale, pentru ca în niciun caz să nu se producă un conflict european. Preocuparea de a localiza conflictul, va fi linia de conduită a ministerelor afacerilor străine din cele trei state interesante, până la deschiderea consiliului Societății Națiunilor“.

PETIT PARISIEN, înfățișează și el actualele pozițiuni ale guvernelor din Londra și Paris: „Londra crede că poate, amenințând cu sancțiuni, să oprească pe d. Mussolini din planurile sale. Or, aceasta înseamnă că Anglia nu cunoaște de loc caracterul Duceului și aspirațiile profunde ale Italiei. Dacă această iluzie va mai persista s'ar putea să se comită greșeli diplomatice ireparabile.

Guvernul francez socotește că o asemenea metodă de intimidare nu ar putea, în actualele împrejurări, să servească pacea.

„Toate efortările diplomaților la Geneva vor trebui să tindă la găsirea unei proceduri prin care să se evite extremele și să se împiedece ca situația să ia forme prea dramatice“.

Ocupându-se de lucrările Consiliului de Miniștri, ziarul din 29 August relevă poziția luată de Franța în urma expunerii făcute de d. Laval.

LE MATIN scrie: „Cu toate că nu s'a stabilit nicio linie de conduită, d-lui Laval i s'a lăsat de către Consiliul de Miniștri cea mai deplină libertate de manevră la Geneva. In mod general și unanim, Consiliul de Miniștri francez nu este partizanul sancțiunilor față de Italia. Expunerea făcută de d. Laval prin care d-sa a evidențiat greșelile răspunderi ale Franței, a fost cu multă vigoare sprijinită în special de d. Herriot“.

LE JOURNAL subliniază aprobarea unanimă a miniștrilor și în special a d-lui Herriot. Ziarul scrie: „Franța nu are să joace rolul de mediatore. Misiunea sa este aceea de a face toate efortările pentru a evita complicații care ar fi de temut în special pentru Europa“.

ECHO DE PARIS scrie: „Guvernul francez este într'o situație extrem de delicată și de aceea el nu a hotărât instrucțiuni precise. La fața locului, la Geneva, d. Laval va încerca să exploateze cea mai mică ocazie care i se va prezenta, pentru a evita agravarea situației. D-sa va trebui să concilieze elemente contradictorii. Nu trebuie să compromită nici spiritul punctului de vedere italian, dar nici sprijinul britanic“.

PETIT PARISIEN scrie: „Franța nu trebuie să ia la Geneva o atitudine rigidă. Rolul delegaților va consta în special în a înleni contactele, în a rotunji asperitățile și în a stabili o apropiere între diferitele concepții antagoniste, adică pe scurt, de a face operă de conciliere“.

L'OEUVRE vorbind despre atitudinea Angliei, crede că ea va înclina pentru luarea de sancțiuni economico-financiare:

„Anglia ar proiecta ca în culise să întrunească unanimitatea celor 42 State, pentru aplicarea de sancțiuni, fără ca însă aceste sancțiuni să ajungă până la constrângeri violente care ar risca să determine pe d. Mussolini să facă anumite gesturi care ar putea să aibă consecințe grave. Anglia nu concepe că față de acest imens boicot moral și poate material, Italia ar putea să reziste“.

Ziarul PARIS-SOIR din 30 August anunță că mareșalul Balbo a sosit la Bolzano, unde a avut o întrevvedere de o oră cu d. Mussolini.

„Cercurile bine informate, adaugă ziarul, afirmă că vizita mareșalului Balbo la Paris a fost în legătură cu unele aspecte ale acțiunii italiene în Africa orientală. Această vizită n'a avut, declară „Paris Soir“, decât un caracter comercial“.

Informațiile privitoare la concesiunile acordate de Abisinia, unui grup anglo-american, au provocat o vie emoție la Paris. Ziarele din 1 Septembrie, în unanimitate, ajung la concluzia că, în loc să se obțină o potolire a conflictului, situația se complică și mai mult.

Cu toate comunicatele publicate de Foreign Office și cu toate că nu poate rămâne în îndoială în ce privește seriozitatea cuvântului dat de guvernul englez, ziarele se miră că Anglia a putut să nu aibă nicio cunoștință de transacția ce se pregătea.

LE MATIN, se întreabă dacă declarațiile Ministerului de Externe britanic reprezintă adevărul, dar recunoaște: „Consternarea cercurilor oficiale engleze desigur, ea nu era prefăcută“.

ECHO DE PARIS, crede că s'a dat o lovitură serioasă tezei sancțiunilor. Imparțialitatea celor care cereau sancțiuni, scrie ziar, ar putea fi prea lesne pusă la îndoială, cu toate asigurările date din fericire de guvernul englez.

L'OEUVRE, scrie: „Dacă nu putem pune la îndoială cuvântul guvernului din Londra, nu ne putem totuși închipui, că agenții englezi nu erau în curent de multă vreme cu aceste afaceri. Nu se poate admite ușor, că, Negusul ar fi acordat o asemenea concesiune, dacă Rickett n'ar fi putut să-i spună cu toate aparențele omului, care știe ce spune: „Dacă nu semnezi, Anglia se va desinteresa de silințele voastre“.

Același ziar publică un articol sub semnătura d-nei Tabouis. Autoarea articolului crede că cercurile italiene au primit știrea acestei concesiuni petrolifere, cu o bucurie fără margini.

„La Roma se crede că din punct de vedere politic, nimic nu putea fi mai oportun decât această transacție, căci se speră că, evenimentul va face ca Marea Britanie să aibă o situație foarte delicată la Societatea Națiunilor, în ce privește campania începută pentru aplicarea sancțiunilor, deoarece aspectul nobil și desinteresat al efortului său, este distrus în felul acesta. Pe de altă parte, va fi greu pentru Marea Britanie să convingă unanimitatea țărilor, ca acestea să intre în dificultăți serioase cu Italia, numai ca să scoată castanele din foc, pentru băncile și oamenii de afaceri din City“.

Articolul spune în continuare că până și din punct de vedere economic, se pare că Italienii sunt mulțumiți de a vede enorme capitaluri engleze angajate în Abisinia. „Este excelentă această împrejurare, căci mâine, când vom fi stăpâni în Abisinia, ne vom aranja cu Anglia: aflutul capitalurilor este absolut indispensabil“.

Acesta este, după părerea d-nei Tabouis, punctul de vedere al cercurilor italiene.

„Dacă sir Eric Drummond, ambasadorul Angliei la Roma, ar fi făcut propuneri atât de realiste cu prilejul conversațiilor dela palatul Venezia — continuă articolul — în loc de a vorbi mereu despre articolele din Pactul Societății Națiunilor, fapt care l-a făcut pe d. Mussolini să-și piardă răbdarea, metoda aceasta ar fi fost preferabilă și mult mai utilă intereselor păcii.

„Cercurile internaționale din Londra consideră că această concesiune va complica poziția Angliei. D. Eden va încerca un ultim efort pe lângă d. Mussolini, lucru pe care guvernul britanic îl refuza mai înainte.

„Cercurile diplomatice franceze cred că această concesiune va îngădui Franței, pentru că Anglia va avea să ceară iertare pentru o greșală, de a reuși mai sigur în stăruințele sale pe lângă guvernul Baldwin, când îi va cere ca o condiție pentru participarea la sancțiuni, an-

gajamente solemne pentru cazul când un conflict ar izbucni în Europa“.

LE PETIT JOURNAL spune: „Bogăția acestei concesiuni aruncă lumină asupra adevăratului aspect al conflictului: este o nouă fază a războiului pentru petrol. Marile principii juridice invocate contra Italiei au căzut brutal, spre consternarea generală. Comunicatul englez va putea doar să atenueze efectele acestei bombe“.

LE JOURNAL scrie: „Toată lumea recunoaște gravitatea chestiunii: cum va reacționa Italia față de o situație creată în mod evident pentru a-i stânjenii acțiunea“?

L'HUMANITÉ este de părere că: „Anglia și Italia sunt față în față. Două imperialismi se luptă între ele pentru a pune mâna pe Abisinia. Astăzi primejdia conflictului este mai gravă decât ieri“.

Presa engleză.

Indată după închiderea conferinței tripartite dela Paris, s'a observat în comentariile ziarelor engleze o deosebire de păreri, care devine tot mai accentuată pe măsură ce se apropie ziua de 4 Septembrie, hotărâtă pentru întrunirea Consiliului Ligii Națiunilor.

În aparență presa întreagă este de acord că pacea trebuie menținută, deosebirea fiind numai în ce privește mijloacele asupra cărora se insistă pentru menținerea păcii. Aplicarea sancțiunilor prevăzute în Covenant spre a forța Italia să abandoneze campania contra Abisiniei, sunt susținute în ultimul timp de toate ziarele laburiste. Ziarele de stânga mențin un ton mai vehement, dar niciunul nu ezită ași arăta supărarea împotriva Italiei. Un contrast dintre cele mai pronunțate îl fac articolele de fond repetate ale lui Daily Mail, cerând desființarea Ligii Națiunilor și abținerea Angliei dela orice acțiune ostilă Italiei spre a nu duce la un conflict armat.

Hotărârile luate în Consiliul de Miniștri britanic, au satisfăcut opinia generală a presei engleze ca fiind foarte bine chibzuite anume: de a nu se ridica prohibirea exportului de arme, spre a nu ofensa pe Italia, și apoi de a susține în Consiliul Ligii, la 4 Septembrie, obligațiile luate conform Covenantului. Ziarele liberale își arată speranța că intențiile conciliatorii care formează substratul hotărârilor Consiliului de Miniștri, vor avea efectul dorit asupra d-lui Mussolini, și nu vor fi interpretate ca un semn de slăbiciune. De asemenea și laburistii speră că mai este un sorț de izbândă de a fi convinsă Italia că poate fi mai câștigată fără a recurge la războiu.

Până și DAILY TELEGRAPH, ziar conservator, a probă ideea de a încerca încă odată o aplanare a conflictului prin mijlocirea Ligii Națiunilor. Ideea generală este să se susție sistemul securității colective, prin luarea de responsabilități colective.

SUNDAY CHRONICLE din 25 August, scrie, sub semnătura lui Sir Philip Gibbs, înfocat susținător al Ligii Națiunilor, că Anglia trebuie să refuze a porni vreo acțiune separată contra Italiei.

OBSERVER din 25 August, în editorialul semnat de J. L. Garvin, arată greșeala pe care o fac așa zisii politiciști, cari vor ca Italia „să fie oprită cu orice preț“ dela vreo acțiune contra Abisiniei. D. Garvin, adaugă: „Anglia nu poate face acest lucru, cu forțele ei slabe de azi, chiar dacă l'ar vrea. Mai bine înarmați-vă cum trebuie, înainte de-a spune vorbe mari“.

In PEOPLE'S din 25 August, corespondentul diplomatic al ziarului, dă explicații senzaționale asupra motivelor pentru care Anglia se opune atât de categoric campaniei Italiene în Africa. Denunță apoi „scopurile“ d-lui Mussolini, care și-a pus ochii nu numai pe Malta și pe Cipru, dar și pe drepturile Angliei în Egipt. De aceea, îndată ce campania din Africa răsăriteană e dusă la îndeplinire „planul dictatorului este să ceară Angliei cedarea acestora spre a avea stăpânire asupra drumului la India“.

Ziarul rezumă situația europeană, astfel:

Anglia va propune la Consiliul Ligii aplicarea de sancțiuni.

Ceea ce însemnează, crede ziarul, ruperea relațiilor economice, financiare și comerciale cu Italia, care va rămâne un Stat proscris.

Intre timp, se vor face mari presiuni față de Franța, pentru a trece fășiș de partea Angliei, Franța găsindu-se acum într'o mare dilemă.

DAILY MAIL din 26 August publică un interviu pe care Ward Price l-a avut cu d. Mussolini, arătând că Ducele i-a declarat precis că Italia este hotărâtă să părăsească imediat Liga Națiunilor, dacă se vor lua sancțiuni împotriva ei.

D. Mussolini a mai fi declarat că o asemenea măsură din partea Ligii ar întâmpina rezistența armată a Italiei.

Italia nu înțelege să dea înapoi, a spus d. Mussolini. Dacă Roma și-ar modifica atitudinea, cele 200.000 arme italiene care se află în Africa orientală ar lua foc singure. Dacă Geneva decide sancțiuni împotriva Italiei, ea va întâmpina ostilitatea armatei și a întregului popor italian.

D. Mussolini a mai declarat că toate diferențele dintre Franța și Italia au fost regulate la 7 Ianuarie.

La întrebarea dacă există vreo posibilitate ca Italia să-și schimbe atitudinea, d. Mussolini a răspuns: „Niciuna. Absolut niciuna, decât aceea ca Abisinia să cedeze“.

D. Mussolini a mai declarat că la 4 Septembrie va trimite delegați care să participe la lucrările Consiliului Societății Națiunilor, pentru ca aceștia să facă cunoscut în mod precis întregii lumi, punctul de vedere al Italiei.

Articolele de fond ale ziarului TIMES sunt mai moderate și mai precaute, ca și DAILY TELEGRAPH doarește asigurarea păcii prin Liga Națiunilor, susținând Liga și obligațiile luate prin Covenant. Merge chiar, până la aprobarea aplicării de sancțiuni, dar, nu numai de Anglia, singură și în unire cu Franța; deci, insistă asupra ideii de securitate colectivă, dar și a răspunderii colective.

În schimb, ca întotdeauna, când este de luat o hotărâre de mare însemnătate, înainte de a-și arăta propria lui părere, oferă coloanele ziarului, pentru discuția oamenilor proeminenți, sondând în modul acesta a priori opinia publică din Anglia.

Astfel TIMES din 27 August publică o scrisoare a Lordului Ponsonby, în care acesta recomandă în conflictul italo-abisinian o politică prudentă, insistând asupra faptului că, dacă Anglia va anunța că ea va fi prima care va aplica sancțiuni Italiei, aceasta va fi considerată de Italia ca o provocare:

„Metodele diplomatice obișnuite nu au fost încă epuizate. Influența Franței în Italia este mare și diplomații săi iscușiți. Să lucrăm în colaborare cu ea până în ultimul moment, să nu ne pierdem capul. Să știm să primim cât mai departe și să prevenim cu orice preț desvol-

tarea disensiunilor internaționale, care ar putea să provoace un conflict european“.

La această scrisoare:

TIMES din 28 August publică răspunsul Lordului Cecil, unde respinge părerea care pretinde că luarea de sancțiuni ar însemna războiul. D-sa declară că experiența sancțiunilor s'a mai făcut, fără să atragă după ea conflicte și amintește în special interzicerea oricărui export destinat Rusiei Sovietice și oricărui import în această țară, cu prilejul procesului intentat inginerilor englezi din Moscova.

Lordul Cecil crede că sancțiuni impuse de toate puterile europene, sau de majoritatea acestora, ar împiedeca orice rezistență a țării contra căreia ar fi luate.

D-sa se ridică în sfârșit contra celor care consideră pactul Societății Națiunilor ca un petec de hârtie, sub pretext că situația din Europa s'a schimbat dela tratatul din Versailles.

În încheiere, scrisoarea arată că Abisinia nu trebuia admisă în Societatea Națiunilor, decât să se ajungă acum la situația absurdă de a se refuza acestei țări aplicarea pactului.

DAILY TELEGRAPH din 28 August, prin redactorul său diplomatic, arată că toți acei care au avut în ultimul timp întrevederi cu d. Mussolini, declară că el nu arată niciun resentiment față de Anglia. „Chiar dacă faptul acesta ar fi exact, continuă ziarul, totuși departamentul de propagandă al guvernului italian are o cu totul altă atitudine.

„De asemeni și postul de radio emisiune Bari, răspândește în fiecare seară știri de propagandă defavorabile Angliei în mare număr și în șapte limbi, pentru a găsi în felul acesta auditor în țările din centrul și vestul Europei“.

NEWS CHRONICLE din 28 August critică „tendința deplorabilă“ a unei părți din presa europeană de a vorbi despre un viitor conflict armat între Anglia și Italia.

Ziarul crede că multe națiuni caută în felul acesta să mascheze faptul că ele s'au obligat prin acorduri internaționale să împiedece un războiu provocat de Italia.

Se pare, adaugă ziarul, că postul de radio emisiune din Bari a isbutit să influențeze și politica internă a Egiptului.

„News Chronicle“ crede a ști că apărarea energică a principiilor dela Geneva în cazul abisinian, va găsi printre susținătorii Angliei și a punctului ei de vedere, numeroase țări, între altele țările scandinave, și o parte din țările din Europa Centrală și din peninsula Balcanică.

„Într'un caz extrem suntem siguri că și Franța se va hotări pentru Societatea Națiunilor și va părăsi Italia. Nici statele asiatice și cele din America de Sud nu văd cu ochi buni atacul Italiei contra unei mici puteri din afară Europei. Și statele care nu sunt membre ale Societății Națiunilor preferă să vadă un succes al instituției din Geneva și nu al d-lui Mussolini“.

„Aceste reflecțiuni arată că guvernul britanic va găsi în inițiativa sa de evitare a unui războiu periculos pentru pacea tuturor, sprijin serios din toate părțile“.

TIMES din 28 August publică o corespondență primită din Alexandria (Egipt) și privitoare la propaganda italiană în Egipt. Corespondentul socotește că majoritatea poporului egiptean nu va admite niciodată să pri-

mească un protectorat italian în locul celui englez. În felul acesta tiradele unui ziar fascist din Alexandria nu vor avea niciun rezultat îngrijorător.

De câțiva timp însă, continuă corespondentul lui „Times“, italienii au adoptat o metodă mult mai abilă de propagandă. Sub masca unui birou de informațiuni telegrafice egiptean ei publică în franțuzește știri favorabile Italiei și cât mai multe informațiuni care ar putea să pună într-o lumină neplăcută Anglia. Aceste informațiuni care sunt răspândite pretutindeni, și în presa egipteană, creează oarecare neliniște asupra atitudinii Egiptului în cazul unui conflict italo-abisinian.

FINANCIAL TIMES din 29 August publică amănunte asupra atitudinii actuale a societăților de asigurare britanice, în urma conflictului italo-abisinian.

„Dela începutul erizei prezente societățile de asigurare refuză să primească asigurări pentru caz de războiu sau cer prime care sunt practic prohibitive.

„Din contră, ele continuă să accepte asigurări după tarife normale pentru transporturile comerciale maritime. Contractele, ca de obicei, conțin clauza prevăzând riscurile de război. Primele sunt normale.

„Contractele actuale conțin însă o clauză care autoriză societățile de asigurare să denunțe contractul în urma unui preaviz de zece zile“.

STAR din 29 August aduce informația că dacă Italia va declara război Abisiniei, Papa va lansa o proclamație în care va face cunoscută intenția Sfântului Scaun de a păstra o atitudine neutră față de conflict.

Proclamația, care ar fi acum în curs de elaborare, va fi comunicată celor două puteri beligerante, precum și țărilor cu care Vaticanul întreține relații diplomatice.

DAILY TELEGRAPH din 29 August anunță că vaporul de 9.000 tone „Bellerophon“, al companiei Holt, încarcă în grabă în portul Portsmouth, tunuri și material de războiu destinat să întărească apărarea aeriană a insulei Malta. Infanteriștii marinei și artileriștii descălecați execută încărcarea materialului și a personalului unităților de aviație dela grupurile Gospart și Leon Solent. Ofițerii și soldații dela aceste grupuri se aflau în concediu, dar concediile au fost anulate.

Pe de altă parte, se anunță că vasele port-avioane „Furious“ și „Courageous“, încarcă pe bord un număr suplimentar de avioane, peste încărcătura normală de 48 aparate pentru fiecare vas.

Unele ziare afirmă că acordarea de concesiuni economice în Abisinia pentru capitalul anglo-american ar fi provocat o senzație de neplăcere în Anglia. Ziarele se arată neliniștite de urmările pe care acest fapt le-ar avea în străinătate, mai ales în ajunul întruirii Consiliului Societății Națiunilor.

OBSERVER din 1 Septembrie scrie:

„Cu toate că o încurajare fățișă a unei asemenea întreprinderi este ultimul lucru pe care guvernul englez l-ar fi făcut în momentele de față, noi ne dăm bine seama că nicio dezaprobare nu va fi în stare să șteargă impresia penibilă pe care a făcut-o știrea concesiunii“.

SUNDAY TIMES din 1 Septembrie scrie:

„Nu s'ar putea exagera răul care poate decurge din această afacere. Faptul va da curs celor mai răuvoitoare insinuări și temeri în acea parte din opinia publică franceză care a privit până acum cu simpatie poziția Angliei și care ar putea fi descurajată“.

Presa germană.

Caută să înfățișeze cititorilor toate aspectele și repercursiunile posibile ale unui eventual războiu italo-abisinian:

1. Primul aspect a fost mutarea interesului dela împărțirea zonelor de influență din Abisinia, la rivalitatea anglo-italiană în Mediterană. Presa germană aduce astfel vești detaliate despre pregătirile militare de apărare ale Angliei în vederea unui eventual atac împotriva Egiptului dinspre Cyrenaica. (BÖRSEN ZEITUNG din 27 August, în articolul „Anglia circumspectă“, cu subiectul „Cum va fi apărat Egiptul“).

KÖLNISCHE ZEITUNG din 30 August aduce sub titlul interogativ „Pericol pentru Egipt“, un comentariu la declarațiile din Bolzano ale Ducelui, asigurând respectarea intereselor Angliei. Ziarul crede că oricum ar fi, un războiu italo-abisinian ar avea repercuzii în Egipt, unde situația Angliei nu ar fi din cele mai tari. Pacea dela Sevres din 1920 a reglementat raporturile dintre Englezi și Egipteni. Dar neputându-se acomoda la noua formă de Stat, Anglia a cerut Egiptenilor să-și hotărască ei înșiși revendicările naționale și să le asigure în schimb 4 puncte: Apărarea țării, asigurarea canalului de Suez, asigurarea intereselor străine și a guvernului din Sudan.

Aceste cereri engleze n'au fost încă deplin recunoscute de Egipteni. De aci poziția delicată a Angliei în Egipt, unde se remarcă o vie propagandă de liberare, anti-engleză, pare-se apărând teza italiană, după cum vestește Times: „Totuși — continuă ziarul — de un adevărat pericol pentru Egipt, nu poate fi vorba. Dela început propaganda italiană cade pe loc stâncos de oarece simpatiile poporului egiptean sunt de partea Abisiniei. Nu trebuie însă să se treacă cu vederea că dacă strigătul de „Africa Africanilor“, se îndreaptă azi împotriva Italiei, mâine va putea să se îndrepte împotriva Angliei“.

În aceeași ordine de idei BERLINER TAGEBLATT din 31 August publică un articol al corespondentului său din Londra, dr. Kurt v. Stutterheim, intitulat „Inamicul posibil“, cu subtitlul „Relațiile modificate ale Italiei cu Anglia“.

Autorul articolului comentând atitudinea Angliei în decursul ultimelor decenii, în totdeauna având în vedere un inamic posibil, constată că Italia nu făcea parte dintre aceștia, tot așa precum Anglia nu s'a gândit niciodată la Franța sau Statele-Unite (dinspre Canada) ca la inamici posibili.

Până în momentul izbucnirii conflictului italo-abisinian, Anglia n'a luat în serios creșterea militară dovedită considerabilă a Italiei. S'a pus atunci problema dacă infeodarea Abisiniei de către Duce ar însemna începutul sau sfârșitul revendicărilor coloniale ale Italiei. Se cunoștea visul fascist despre un imperiu roman, dar nu fusese luat în serios. „Sborul lui Balbo peste Oceanul Atlantic, manevrele flotei italiene în Mediterana, manevrele recente dela Bolzano, au deschis Angliei ochii încet, încet, afirmă corespondentul.

„Tonul presei italiene devenise sfidător. Se schimbaseră raporturile de forțe în așa fel — continuă ziarul — încât mica Italie să poată vorbi cu imensul imperiu colonial, ea dela egal la egal? Cu cât se dovedeau mai cordiale relațiile dintre Roma și Paris, cu atât mai clar reieșea pentru Anglia, că flotele reunite italo-franceze din Mediterana, erau superioare. Anglia era lovită într-unul din punctele ei cele mai sensibile. A reacționat, într-un câat a adăugat la cuvintele de pace din Geneva o

muzică militară, venită să confirme înțelepciunea celor care au impus politica de înarmare a Angliei.

„Nimenia nu poate spune — continuă corespondentul — dacă mai există o licărire de speranță de a înlătura războiul italo-abisinian cu ajutorul Franței. Dacă nu, Italia trebuie să se aștepte a duce un războiu cu cea mai aspră opoziție a Angliei. Aceasta, chiar în cazul când n'ar interveni militărește, nu va uita să-și ridice glasul la încheierea păcii“.

Ziarul constată că inimiciția anglo-italiană nu e oficială, luată din campanie de jurnale, ci pătrunsă în poporul, care completează lista marilor adversari ai Angliei dela Filip al II-lea, Napoleon și Wilhelm al II-lea, cu Mussolini:

„Căci — termină corespondentul — cu tot parafismul ei, Anglia nu e într'atât oboșită de război, încât să abdice de bună voie când ar ajunge la convingerea că opera generațiilor, Imperiul Britanic, e pus în joc.

In același sens scrie și KÖLNISCHE ZEITUNG din 29 August, adăugând că Anglia s'a retrănsat deocamdată în ce privește interesele sale din Abisinia, înnapoia statutului Ligii Națiunilor. „Tratatul din 1906, devenind inaplicabil, conflictul urmează a se soluționa, cu asentimentul Italiei în fața forului Genevei. Anglia ar fi de părere că numai Liga Națiunilor ar putea da mandat lui Mussolini de a face ordine în Abisinia, unde se mai practică selavia și domnesc condițiile cele mai primitive de viață“.

2. Al doilea aspect al conflictului în constituie, după ziarele germane, atitudinea hotărâtoare de arbitraj a Franței. Constatarea acestei situații preponderente a Franței dă prilejul lui Börsen Zeitung cu data de 1 Septembrie:

a) Să se declare pentru pacea colectivă europeană pe baze noi;

b) Să facă Franței invitația deghizată de a ceda Angliei conducerea în organizarea acestei păci colective.

FRANKFURTER ZEITUNG din 30 August publică o corespondență din Roma, confirmând succesul francez în opera de mijlocire dintre Italia și Franța. Subliniază declarația Papei, care aprobă politica de împăciuire preconizată de Laval:

„Manevrele italiene din Tirol, au făcut impresie, că Italia rămâne prezentă în Europa, cu alte cuvinte, că stă în Europa de partea Franței, precum acest lucru era stabilit în conversațiile dela Roma dintre Mussolini și Laval“. Incheie considerațiile sale corespondentul din Roma.

Reliefând rolul de arbitru al Franței în soluționarea conflictului italo-abisinian și preconizând organizarea pe baze noi a unei păci colective, BÖRSENZEITUNG din 1 Septembrie publică un articol de fond intitulat „Europa la răscruce, cu titlul „RĂSPUNDEREA FRANȚEI“.

„Popoarele știu — scrie ziarul — că cei ce invocă procedura, n'o fac decât cu intenția de a-i da posibilitatea Italiei, în sensul articolului 15 din Statutul Ligii Națiunilor, de a duce un războiu permis, cu lăsarea la o parte, adică nerespectarea pactului Kellogg. Acest pact interzice și condamnă orice războiu pentru ajungerea unor țeluri politice, afară de războiul pentru apărarea țării. Dacă nu izbutește Liga Națiunilor, să fie sus acest principiu, va căpăta o lovitură de moarte, ceea ce ar dovedi că ceva din organizarea păcii europene de până acum a trebuit să fie sau defectuos sau lacunar“.

Pentru a face claritate în sistemul de pace, ziarul preconizează o revizuire a atitudinii Franței față de Germania. Această atitudine ar fi dușmănoasă, după autorul ar-

ticolului, prin proiectele de încercuire a Reichului, ce s'ar urmări în pactele orientale și dunărene. De asemenea ostilitatea ar reieși și din comentariile presei franceze, care mărturisește că i s'a dat prilejul prin aceste pacte Germaniei, să recunoască — de astă dată de bunăvoie — Tratatul din Versailles. Toate hotărârile Franței ca atragerea Rusiei și a Italiei de partea sa n'ar fi luate decât împotriva Germaniei.

„Ne este teamă — adaugă ziarul — că și atmosfera ce se pregătește contra Germaniei în străinătate aparține acțiunii întreprinsă cu un anumit scop contra Reichului“.

„Situația internațională creată de conflictul italo-abisinian — conchide ziarul — e poate ultimul moment în care s'ar putea revizui și pune pe baze noi politica generală de până acum, revizuire pe care s'ar putea construi un sistem de pace colectivă, care într'adevăr să merite acest nume. Angliei îi revine conducerea acestei întreprinderi, deoarece s'a ținut cel mai mult la o parte și pentru că intervine azi în modul cel mai energic pentru adevăratul sistem colectiv. Răspunderea însă revine Franței; răspunderea ca Anglia să-și împlinească rolul său cu succes“.

3. Al treilea aspect al chestiunii abisiniene, care deabia începe să fie comentat de către presa germană e acel al eventualei împărțiri din nou a coloniilor cu participarea Germaniei.

Ideia participării Germaniei alături de Italia a fost lansată de ziarul suedez „Nya Dagligt Allehanda“ și relevată de Berliner Tageblatt din 21 August. Ziarul subliniază părerea suedeză că: „Un interes general european ar cere din nou participarea Germaniei la exploatarea continentului prin retrocedarea coloniilor sale pe cale pașnică“.

VOELKISCHER BEOBACHTER reproduce la 30 August, un articol din „Daily Mail“, intitulat „Germania are nevoie de spațiu pentru a respira“, fără a-i indica sursa. Deabia în numărul următor vine cu preciziunea că e de proveniență engleză. Dar în același număr: „Völkischer Beobachter“ publică un bogat reportaj din Londra asupra chestiunii colonizărilor cu participarea Germaniei. Reportajul e intitulat: „Propuneri înțelepte de modificare în ce privește noua distribuție de colonii“ și cu subtitlul „Interesante luări de poziții, față de problema colonială în presa engleză“. Se citează astfel un articol din „Morning-Post“, subliniindu-se propunerile de revizuire ale păcii, lansate de ziarul englez în legătură cu mandatele distribuite de Liga Națiunilor. Cu titlu separat se citează un articol din „Times“, asupra chestiunii abisiniene, dându-i-se ca manșetă premergătoare „gândul unei noi distribuții câștigătoare în mod lămurit“. De asemenea e citat ziarul „Sunday Dispatch“, cu articolul semnat de Collin Brook și intitulat „cum stăm cu Germania?“. Intre altele ziarul german subliniază următorul pasagiu:

„Italia nu e singura putere care neliniștește lumea, cu dorințele. Cum stăm cu Germania? În presa străină răspunzătoare se scrie de pe acum în mod deschis că Germania va pune din nou luna viitoare problema necesității retrocedării coloniilor sale la ordinea zilei.

„Discuția acestei noi probleme derivate din conflictul italo-abisinian, deabia începe“.

Presa italiană.

Toate ziarele italiene au evidențiat cu multă insistență „grandoarea manevrelor militare care au arătat întregii lumi forța impunătoare de care dispune Italia fascistă“.

Din deliberările consiliului de miniștri italian dela Bolzano — „istoricul consiliu de miniștri“, cum îl denumesc gazetele italiene — precum și din discursurile și declarațiile făcute cu această ocazie de d. Mussolini, presa, aproape în unanimitate, a subliniat fragmentele care precizau hotărârea fermă pentru o radicală soluționare a conflictului din Africa Orientală.

Articolele ce polemizează cu „propovăduitorii sancțiunilor de peste Canalul Mânecii“, poartă drept titluri fraze din cele mai elocvente:

„Nimic și nimeni nu ne va putea opri...“; „Măsurile militare necesare pentru a face față unor eventuale sancțiuni cu caracter războinic, au fost luate deja din timp“ etc.

În afară de articolele proprii, presa italiană reproduce zilnic din ziarele străine, comentariile favorabile Italiei și acțiunii ei în Africa.

Astfel, mai multe ziare cu data de 27 August, au semnalat, cu multă satisfacție, ecourile din presa japoneză, care reproduc în mod obiectiv punctul de vedere al Italiei în conflictul italo-abisinian. Ziarele remarcă, în afară de aceasta, că în curând va vizita Roma un grup de ziaristi japonezi, ca și tendința manifestă a opiniei publice japoneze de a lua în considerare serioasă interesele Italiei.

Punând în legătură aceste manifestațiuni cu recentul discurs al șefului misiunii militare japoneze generalul Itoh, ziarele fasciste afirmă că aceasta dovedește că Italia și Japonia, pe chestiuni istorice, nu se pot găsi decât unite. „Cele două țări au în adevăr aceleași nevoi de expansiune din aceleași motive“.

Ziarele adaugă că cele două națiuni au întâlnit aceeași rezistență din partea Societății Națiunilor, care a refuzat să le dea posibilitatea de a putea face față cerințelor populațiunilor lor mereu crescânde.

Presa ține să remarce de asemenea că probabil Japonia a înțeles Italia, mai mult decât oricare altă țară, și că activitatea italiană în Abisinia nu aduce nicio atingere intereselor japoneze aci.

Ziarele italiene semnalează de asemenea revirimentul unei bune părți din presa turcă, în legătură cu difernul italo-abisinian.

În adevăr, unele ziare turcești, și anume cele mai importante, arată un spirit comprehensiv pentru necesitățile și motivele invocate de guvernul italian în legătură cu acest diferend.

*

Cu privire la ziua de 4 Septembrie, este caracteristic articolul publicat de ziarul LAVORO FASCISTA din 29 August, articol în care, între altele, se scrie:

„Pentru Geneva, problema care i se pune este de a alege între un Stat modern, avangardă a civilizației, cum este Italia, și o țară barbară, obstacol la orice expansiune a civilizației pe continentul african“.

Ziarul subliniază, ca și toate celelalte ziare, sinceritatea și tăria comunicatului dela Bolzano.

Preamărind „noblețea politice italiene“, ziarul crede că „alegerea nu poate fi pusă la îndoială. Italia fascistă va merge în Abisinia, cu Geneva, fără Geneva sau contra Genevei. Rămâne ca Geneva să aleagă“.

Știrea semnării contractului pentru concesionarea petrolului abisinian, unui consorțiu anglo-american, a provocat în presa italiană cea mai vie indignare.

Comentând semnarea acestui contract, ziarul TRIBUNA din 1 Septembrie se declară convins că guvernul din Londra era în curent cu negocierile și că acestea au

fost grăbite după eșecul conferinței tripartite, pentru a pune Italia în fața unui fapt împlinit înainte de terminarea sezonului ploios.

Cotidianul STAMPA, la rândul lui, rezumă ironic situația, într-o întrebare, care ține loc de titlu:

„Societatea Națiunilor sau petrol“?

GIORNALE d'ITALIA, cu aceeași dată, scrie că încheerea contractului constituie o îndoită violare a tratatului din 1906, care stabilește că orice concesiune cu caracter totalitar trebuie să fie discutată în comun între Italia, Franța și Anglia, iar în al doilea rând pentru că tratatele recunosc interesele Italiei în Estul Abisiniei.

Ziarul amintește că d. Mussolini, declarând la Bolzano că Italia va respecta interesele britanice, a înțeles să vorbească despre interese recunoscute sau care pot fi recunoscute și nu a înțeles să dea o semnătură în alb asupra tuturor resurselor Abisiniei.

Presa austriacă.

În ce privește conflictul abisinian, presa austriacă subliniază că apropierea Angliei de Italia va fi în viitoarele săptămâni marea misiune a politicii europene.

Astfel, în numărul din 24 August, NEUES WIENER TAGBLATT scrie:

„Anglia are ferma intenție de a nu se despărți actualmente de Franța. Franța însă se simte strâns legată de Italia, în urma convențiunilor dintre Laval și Mussolini, încheiate la începutul anului.

„Apropierea Angliei de Italia va fi în viitoarele săptămâni marea misiune a politicii europene. De reușita acestei misiuni depinde soarta Europei. Dela Consiliul din Londra, perspectivele au devenit mai favorabile“.

În numărul din 28 August, NEUE FREIE PRESSE publică sub titlul: „Franța între Anglia și Italia“, o corespondență din Paris, în care scrie între altele:

„În ce privește apărarea principiilor dela Geneva, Franța este de acord cu Anglia. Dar în ce privește problema abisiniană, firele duc dela Paris la Roma“.

În numărul din 30 August, NEUE FREIE PRESSE publică o corespondență din Londra, în care arată că grija principală a diplomaților trebuie să fie acum să împiedice să nu se primejduiască Societatea Națiunilor, și întregul sistem de securitate din Europa.

REICHSPPOST din 30 August, sub titlul: „Abisinia și Paneuropa“, publică un articol de d. Londenhove Kallergi. Autorul scrie între altele:

„Italia luptă pentru valori, iar nu pentru cuvinte. De aceea ar fi fără îndoială dispusă la o pace care să recunoască suveranitatea Abisiniei și care să evite cuvântul de protectorat, dacă această pace ar asigura dezvoltarea ei economică și colonizatorie“.

„Realizarea unei astfel de convenții nu depinde numai de Roma și Addis Abeba. Numai în cazul când Abisinia recunoaște că nu poate conta pe ajutor european împotriva Italiei, se va decide la negocieri directe cu Roma și la soluționarea pașnică a conflictului.

„Deci, cu cât Europa se amestecă mai puțin în conflictul african, cu atât mai bine pentru pace.

„Europa n'are interes să se opună Italiei în Africa. Dat fiind actuala stare a politice mondiale, Abisinia va fi în curând forțată să opteze pentru una din puterile mondiale. Dacă nu se va alipi de Italia, va fi nevoită să se alipească de Anglia sau Japonia“.

Presa maghiară.

In numărul din 28 August, PESTER LLOYD publică un articol de principele Carol Anton de Roban, cu privire la conflictul italo-abisinian. Autorul scrie între altele:

„Anglia recunoaște nevoia de expansiune a tinerei mari puteri italiene, dar îi fixează limite clare. Ar însemna o compromitere a artei de stat a lui Mussolini, dacă cineva ar presupune că Mussolini nu va respecta aceste limite în cazul unei adevărate acțiuni“.

Presa cehoslovacă.

In numărul din 30 August, BOHEMIA publică un articol de d. Eugen Spiess, fost căpitan de stat major, în care arată că din Decembrie 1934 Mussolini mobilizează public pentru a cuceri Abisinia. „Este zadarnic, precum este și prea târziu, scrie autorul, de a-l împiedeca prin deciziuni ale Societății Națiunilor, convocări de conferințe, mici concesiuni sau sancțiuni. Mussolini nu poate da înapoi fără a da lovitura de moarte Italiei fasciste, dinastiei și lui“.

Presa sovietică.

Deși presa sovietică vrea să se mențină pe poziția de spectator imparțial în fața evenimentelor din Africa Orientală, totuși din modul cum ea comentează unele corespondențe asupra conflictului italo-abisinian, reiese că ea nu privește cu ochi buni planurile de expansiune ale Italiei.

Citind declarațiunile făcute de baronul Aloisi, reprezentanților presei, în timpul desbaterilor conferinței tripartite dela Paris, PRAVDA din 21 August 1935, observă:

„Este caracteristică că în declarațiunile sale Aloisi a vorbit pe față despre operațiunile militare din Africa“.

In același timp ziarele sovietice sunt dispuse să recunoască tăria Statului Italian, ca o contrapondere față de tendința Germaniei național-socialiste, de a-și anexa Austria.

Astfel, într'o corespondență transcrisă de reprezentantul său din Berlin, ziarul IZVESTIA arată, cu ocazia manevrelor armatei italiene la granița apuseană a Italiei, dezvoltarea tehnică a armatei italiene și afirmă că manevrele au în primul rând o semnificație politică.

„Italia vrea să demonstreze în fața Europei și în primul rând înaintea Germaniei, că războiul cu Abisinia nu ar slăbi câtuși de puțin pozițiunile militare ale Italiei în Europa și că orice încercare de a pescui în apele tulburi ale Dunării, va întâmpina rezistență din partea armatei italiene. (IZVESTIA, 24 August).

Pe de altă parte, ziarul PRAVDA inserează în numărul din 25 August, cu o vădită satisfacție, știrea că pe ziua de 3 Septembrie 1935 „Comitetul internațional de apărare a poporului abisinian“ convoacă conferința „tuturor organizațiunilor politice, culturale, naționale și internaționale, precum și a tuturor asociațiunilor profesionale din întreaga lume“. Scopul comitetului ar fi, după afirmația ziarului, să împiedece izbucnirea războiului în Africa și să sprijine Liga Națiunilor împotriva celor care amenință pacea. Ziarul arată că: „comitetul internațional de luptă împotriva fascismului și războiului, declară că sprijină călduros ideia convocării acestei conferințe“.

Ziarul încheie cu comunicarea că guvernul federal al Elveției a interzis întrunirea la Geneva a tineretului socialist și comunist, a ligii drepturilor omului și a grupărilor italiene antifasciste.

„Adunarea — spune ziarul — trebuia să poarte caracterul unui protest împotriva pericolului de război în Abisinia“.

„PRAVDA din 29 August arată într'o corespondență din Paris, că problema aplicării sancțiunilor este împinsă încetul cu încetul pe ultimul plan. Ziarul anunță de asemenea că: „Presa franceză discută fără nicio jenă pe tema că războiul abisinian nu va fi un războiu propriu zis, ci pur și simplu o expediție de colonizare“.

LE JOURNAL DE MOSCOU, consideră că conflictul etiopian este un conflict extra-european, pe un front secundar al politicii mondiale. Dar, scrie oficiosul sovietelor, până este speranța de a parveni să se localizeze acest conflict — după formula programului hitlerist — precum este și fără bază, presupunerea că falimentul Societății Națiunilor, survenind cu această ocazie, n'ar deslega mâinile fomentatorilor de războaie în Europa, care constituiesc mai ales planurile lor criminale, pe certitudinea că nicio acțiune colectivă în contra proiectelor lor nu este posibilă, dat fiindcă există divergențe de neînving în tre puterile europene. O răspundere cu atât mai mare revine celor care, la începutul lui Septembrie, vor avea de rezolvat la Geneva chestiunile războiului și a păcii în Africa.

E cu atât mai necesar să facă dovadă de acea fermitate a cărei lipsă a permis violatorilor păcii, într'un trecut recent, să nu țină socoteala de angajamentele luate nici de prestigiul Ligii Națiunilor.

Presa polonă.

Ocupându-se de conflictul italo-abisinian, KURJER CZERWONY, din 30 August, scrie următoarele:

„Mussolini trebuie să se simtă prea sigur de el, pentru ca să nu se îndoiască asupra ajutorului Franței.

Căci este evident că Italia nu va căuta să se opună sancțiunilor ce vor fi luate simultan de Anglia și Franța. Cu ajutorul celor două State se vor putea aplica astfel de sancțiuni, că Italia va fi silită de a se opune. Primul lucru ar fi refuzul total al unui credit. Mai mult, dacă Anglia și Franța, de comun acord vor închide canalul Suez, ar fi greu să se presupună că Italia ar putea să întreprindă un războiu. Inșă nimic pentru moment nu o face să prevadă aceasta“.

WARSAWSKI DZIENNIK NARODOWY, din 30 August, sub titlul „Către legalizarea războiului...“, scrie următoarele:

„Franța se află într'o situație foarte grea. Pe deo parte interesele ei vitale o silesc să lase mâna liberă Italiei în Abisinia, pe de altă parte ea nu poate renunța la sprijinul politicii sale pe Societatea Națiunilor.

„Pentru a putea să-și asigure sprijinul Italiei la Rin, Franța trebuie să ajungă la un compromis în Africa.

„Asigurarea Rinului este politica Franței de după războiu, și față de conflictul italo-abisinian, calea cea mai sigură ar fi: să nu se împiedice Italia în realizarea scopurilor sale în Abisinia, având și aprobarea Societății Națiunilor.

„Dacă Italia și Anglia vor ajunge la o înțelegere în schimbul garanției intereselor ei în Africa, totul ar fi neted.

„Dacă Franța va reuși să execute planul său, atunci războiul cu Abisinia va fi localizat și legalizat. In acest scop munea s'a divizat: d. Laval va căuta să mențină legăturile franco-italiene; iar d-nii Heriot și Boncour vor fi păzitorii prestigiului Ligii. Tovărășia celor două doctrine este susținută și de opinia publică franceză“.

Presa bulgară.

Ziarul UTRO din 28 August, sub titlul: „In ajunul unui războiu italo-abisinian“, scrie următoarele:

„Atitudinea guvernului italian, în conflictul italo-abisinian, provoacă multe dificultăți Societății Națiunilor, căci fiecare decizie a sa trebuie aprobată de membrii săi, pentru a avea importanță. Însă chiar dacă toate Statele membre ale Societății Națiunilor vor cădea de acord pentru a dezaproba atitudinea Italiei, instituția dela Geneva este incapabilă de a impune sancțiunile prevăzute. Se pare că războiul este inevitabil. Văzând această stare de lucruri, conchide ziarul, nu rămâne Mării Britanii și Italiei decât să localizeze războiul, pentru a evita un conflict armat în Europa“.

Presa evreiască din străinătate.

Ziarul HAINT din Varșovia, cu data de 30 August, arată că după toate frământările de a evita o nouă vărsare de sânge, nu mai încapă nicio îndoială că războiul african va izbucni în curând. Toate stăruințele sunt îndreptate acum spre localizarea războiului, pentru ca scânteile să nu treacă și asupra Europei.

„Se pare că soarta Abisiniei nu mai interesează pe nimeni. Atenția lumii politice se îndreaptă acum spre prăpastia săpată între Italia și Anglia. Mussolini a vorbit în mod atât de provocător, cum nu se vorbește decât în preajma izbucnirii ostilităților. De altă parte în Anglia s'a intensificat curentul pentru sancțiuni împotriva agresorului care amenință liniștea lumii întregi. Ce nădejde mai putem avea în aceste împrejurări în sesiunea Ligii Națiunilor dela 4 Septembrie?

„Părerea cercurilor politice este că deocamdată va fi evitat războiul între Italia și Anglia, cu toate pregătirile imense care se fac de părțile interesate. Se prea poate ca înaintea forului înalt dela Geneva Abisinia să fie pedepsită pentru stăruințele ei de a-și păstra independența. Italia va căpăta, de sigur, în mod tacit, mână liberă să cucerească ce mai este de cucerit în țara Negusului; totuși rolul Angliei nu s'a terminat aci. Este de prevăzut că războiul cu Abisinia va fi de lungă durată. Ultimul imperiu african independent va fi sprijinit în taină și de Anglia și de Japonia și de Germania, si cu cât rezistența africanilor se va prelungi, cu atât vor crește pretențiunile Angliei în cuceriri și avantajii noi în Abisinia.

„Tactica veche a Angliei de a nu precipita lucrurile se adevărește și aci și este puțin probabil că Anglia va cere sancțiuni imediate în contra Italiei“.

Presa spaniolă.

In legătură cu problema conflictului italo-abisinian, ziarul LA LIBERTAD, din Madrid, cu data de 23 August, comentează atitudinea guvernului englez, scriind următoarele:

„Lumea întreagă a așteptat rezultatul întrunirii de ieri a guvernului britanic. Și lumea întreagă, aflând scurta dare de seamă a Consiliului, a fost surprinsă și decepționată. Decepție, deoarece în aparență, nu se arată nicio orientare bine definită și clară a politicii externe a Imperiului. Și trebuie să reamintim că, din cauza unei indicațiuni identice, izvorită din dorința foarte explicabilă a poporului britanic, de a se menține departe de conflict, a fost ceea ce a precipitat masacrul din 1914. Dacă Germania, ar fi avut atunci siguranța deplină, a intervenției Angliei alături de Franța, nu s'ar fi lansat în tragica aventură. Dacă acuma Anglia, ar adopta o atitudine energică, poate că Italia ar opta de a da înapoi, cu toate aroganțele musolinienă“.

Care pot fi consecințele războiului italo-etioopian, se întrebă ziarul LA VANGUARDIA din 22 August:

„Prima consecință, afirmă ziarul, va fi, fără îndoială, prăbușirea Ligii Națiunilor, care deși cu puține forțe, este totuși zăgazul care împiedecă precipitarea politicii internaționale a Europei, în haos“.

„Dar Austria? Dacă punctul nevralgic poate să se deplaseze în Marea Mediterană, punctul de explozie va continua să fie Austria. În cazul când Franța s'ar de-gaja de angajamentele ei cu Italia, pentru a colabora cu Anglia la blocusul care se prepară contra Italiei, Mussolini nu va putea face altceva decât să facă concesii lui Hitler în Austria, dacă dorește să-și recâștige amiciția Germaniei. Dacă Franța rămâne fidelă amicitiei cu Italia, cine poate să împiedece pe Hitler, ca să profite de un moment când Mussolini este cu mâinile legate în Africa, și bazându-se pe neînțelegerile dintre Italia și Anglia, să încerce să pună mâna pe țara lui natală, printr'o lovitură?“.

In aceeași ordine de idei, ziarul AHORA din Madrid, cu data de 28 August, scrie:

„Preocuparea în fața conflictului trebuie să fie mare, căci poate să capete caracterul unui conflict de rasă, prin neastâmpărul Japoniei, poate să producă răscoala islamului, poate să aibă repercusiuni în alte State, dar mai ales trebuie să se observe acțiunea elementelor marxiste disolvante, care trebuie luată în considerație. Aceste elemente se vor agita, vor provoca răscoale și sub seutul și pretextul păcii, vor căuta să producă mai mult rău decât însăși războiul. Față de slăbirea ce se observă a spiritului de autoritate, în majoritatea țărilor, acestea constituie un grav pericol“.

Intr'adevăr un articol de fond, intitulat „Pregătiri pentru lucrările dela Geneva“, ziarul A. B. C., cu aceeași dată, scrie:

„Toate ipotezele care se fac în jurul actualei crize internaționale sunt rele; niciuna nu arată o soluție pentru viitor; fiecare soluție, una mai mult, alta mai puțin, întunecă mai mult orizontul, fiecare este legată cu pericole și greutate. O soluție care să satisfacă deopotrivă Anglia și Italia, este cea mai grea, fără nicio probabilitate. Nu există soluție care să poată suprima distanța care există între maximum de concesii engleze și minimum de pretenții italiene.

„Toate popoarele trebuie să fie preocupate de aceste perspective pentru viitor. Aceaste chiar și pe țările pacifice și neutrale, pentru a se feri de pericole și a-și asigura în cele mai bune condițiuni apărarea teritoriilor și economiei respective“.

Sub titlul „Anglia, Italia și Nilul, ziarul LA VOZ din 26 August publică un articol de fond, în care scrie:

„Guvernul englez în consiliile de joia trecută, a decis să supună Ligii Națiunilor, litigiul italo-etioopian. Diferiți membri ai guvernului englez susțin că este vorba de o chestiune vitală, care nu trebuie să fie soluționată de Liga Națiunilor, ci direct de Anglia. E bine să reamintim în aceste momente supreme incidentul Fachoda și ultimatumul Angliei către Franța, cu acea ocazie. Era vorba atunci de stăpânirea asupra Sudanului. Astăzi, este vorba de Nil, adică de Sudan și de Egipt. Iar râurile etiopiene sunt originea inundațiilor care aduc belșugul. Fără ele, Egiptul nu ar beneficia de acea minunată bogăție“.

Anglia nu poate să cedeze, asupra punctelor esențiale. Oare va sfârși Italia prin a ceda?“.

Presa portugheză.

Sub titlul „Anglia și Italia“, DIARIO DE NOTICIAS din 22 August, publică un articol relativ la atitudinea Angliei, în conflictul italo-abisinian, în care scrie între altele:

„Opinia engleză se află de fapt împărțită și aceasta nu atâta asupra principiilor fundamentale care se referă la politica S. D. N., ci mai mult asupra problemei naturii sancțiunilor pe care delegații englezi vor trebui să le ceară la Geneva, contra Italiei. În lagărul conservatorilor, în special, opinia înclină spre un criteriu moderat.

„Nu vrem să avansăm pronosticuri, suntem însă siguri, că Baldwin și colaboratorii săi, vor adopta calea

indicată de interesele păcii și cele ale Imperiului Britanic“.

Presa japoneză.

Ziarele japoneze au comentat nereușita conferinței dela Paris.

NICHI NICHI din 20 August spune că eșecul nu a surprins opinia publică, care de altfel se aștepta dela început la o nereușită. În sânul opiniei publice domnește impresia că desfășurarea neînțelegerii italo-abisiene, duce grabnic la o catastrofă.

CHUGA ISHOGYO își exprimă totuși speranța că până în cele din urmă oamenii încercați de Stat ai Europei vor reuși să ajungă la o înțelegere pentru conjurarea primejdiei unui războiu.

MICA ÎNTELEGERE ȘI PROBLEMELE EUROPEI CENTRALE.

Presa franceză.

Sub semnătura d-lui Albert Mousset, JOURNAL DES DÉBATS din 26 August publică un articol, în care se ocupă de aniversarea a cincisprezece ani de existență a Micii Înțelegeri.

După ce face un scurt istoric al relațiilor celor trei Puteri care o compun, autorul articolului arată progresele făcute de Mica Înțelegere și importanța sa în creștere din ultimii ani:

„Ea a devenit cheia statu-quo-ului teritorial din Europa Centrală, scrie d. Albert Mousset. Ea se opunea fără încetare la toate mișcările îndreptate împotriva ordinii stabilite prin tratate. Ea se opunea restaurării Habsburgilor, menționând această chestiune în cadrul internațional în care fusese pusă de marile Puteri.

„Dar ea nu limita rolul său la aceste „veto“. Ea mărea orizonturile sale diplomatice și participa la toate inițiativele care vizau organizarea păcii în Europa. Ea lega politica sa de politica Înțelegerii balcanice, în vederea ralierei tuturor forțelor hotărâte a stăvili calea aventurilor revizioniste. Și în urma crizei economice survenite, ea crea un sistem de solidaritate dunăreană, în care se putea vedea încrederea unei raționalizări a schimburilor din Europa Centrală.

„Această evoluție, continuă autorul, revelează o coeziune și un spirit de continuitate, care fac onoarea guvernelor celor trei state, oricare ar fi fost regimul în vigoare și membrii guvernelor lor.

„Singurul punct nevralgic al Micii Înțelegeri a fost, mult timp, chestiunea rusă.

„Astăzi însă. Bucureștiul a încheiat pacea cu Moscova și — revirement ciudat — Iugoslavia este aceea care întârzie recunoașterea juridică a Sovietelor. Această chestiune va fi discutată din nou la Bled“.

Autorul articolului, subliniază apoi recunoaștința pe care i-o datorăm apărătorii tratatelor și al ordinii în Europa și relevă faptul că partizanii independenței micilor popoare, îi datorăm încă și mai mult: „datorită ei, intrigile care vizau Estul European, au putut fi dejuocate, evitându-se astfel multe dezordine periculoase“.

D. Louis Terrenoire, în L'AUBE din 28 August publică un articol, în care relevă importanța conferinței Micii Înțelegeri dela Bled. Intre altele, autorul scrie:

„Dacă negocierile politice suferă astăzi un moment de oprire, Mica Înțelegere poate foarte bine să menție și să

desvolte contactele în orbita sa. Ea poate mai ales să-și orienteze eforturile către colaborarea economică și să creeze, în acest domeniu, o solidaritate dunăreană. Atât timp cât Europa Centrală va fi lovită de inaniție la frontierele ei, atmosfera va rămâne încărcată“.

D. Victor Samaret, în LE QUOTIDIEN din 29 August, face, cu ocazia celei de a cincisprezecea aniversare a Micii Înțelegeri, aniversare care coincide cu întrunirea dela Bled, un istoric al formării Micii Înțelegeri, apoi scrie:

„Consiliul Permanent al Micii Înțelegeri se întrunește într-o atmosferă încărcată de amenințări. Mica Înțelegere își bazează întreaga-i politică pe Societatea Națiunilor și pe respectarea tratatelor. Ori, este aproape cert că viitoarea sesiune dela Geneva va deschide o eriză mai serioasă încă decât cele care au fost provocate de plecările Japoniei și Germaniei.

„Judecând după presa ei, Mica Înțelegere va adopta o atitudine extrem de prudentă, lăsând puterile mari să acționeze. Ea pare să dorească mai ales ca Societatea Națiunilor să nu se angajeze prea mult în chestiunea etiopiană. Praga, Belgrad și București vor insista și ea negocierile relative la pactul dunărean să fie reluate“.

În concluzie, d. Samaret scrie:

„Nu este imposibil ca aventura africană să aducă Italia într-o zi la o atitudine mai conciliantă pe Dunăre“.

D. Pierre Brossolette, în LA REPUBLIQUE din 30 August, subliniază importanța Conferinței Micii Înțelegeri dela Bled. Autorul este de părere că unul din principalele puncte care vor fi discutate cu această ocazie, este strângerea relațiilor dintre Mica Înțelegere și Uniunea Sovietică. „România, — scrie d. Brossolette — se pregătește și ea să încheie cu Moscova un pact de asistență mutuală analog pactelor franco-rus și ceho-rus. Fără îndoială că d-nii: Titulescu și Beneș vor încuraja pe d. Stoiadinovici, să se apropie și el de Rusia și să înceapă cu ea relații oficiale.

Trebue să recunoaștem, că dacă acest rezultat este ajuns, el va constitui cea mai rodnică și cea mai utilă decizie, care va fi luată la Bled.

În turburarea situației actuale, cea mai bună garanție a păcii europene este fără îndoială strânsa asociație între Paris, Praga, Belgrad și București cu Moscova.

„Dacă întrunirea dela Bled — conchide LA REPUBLIQUE — contribuie la sudarea acestui lanț, ea nu va fi lucrat zadarnic“.

D. Jean Thouvenin, în L'INTRANSIGEANT din 31 August, consideră întrunirea Micii Înțelegeri la Bled, ca un eveniment care merită atențiunea tuturor. Între altele, scrie: „Este o greșală a crede că chestiunea etiopiană nu interesează decât semnatarii dela Stresa. Mica Înțelegere este îndoit interesată la evoluția acestei crize din cauza repercursiunilor pe care le poate avea asupra politicii mediteranene și asupra politicii dunărene.

„Este incontestabil că relațiile dintre Italia și Statele Micii Înțelegeri și în special Iugoslaviei, s'au îmbunătățit considerabil.

„Dar că aceste relații să devină mai amicale, n'ar fi oare necesar ca organizația dunăreană să fie asigurată prin angajamente politice precise?

„Fie că este vorba de realizarea Anschlussului sau de funesta restaurare a Habsburgilor, în mod automat ar însemna o răsturnare a pozițiilor și echilibrul european ar fi turburat. Mica Înțelegere nu dorește decât pace, numai pace, de aceea se opune din toate puterile la aceste proiecte.

„Ori politica dusă în Europa Centrală, comportă în totdeauna posibilități de aventură.

„Mica Înțelegere îngrijorată, este deci obligată să ceară o întărire a sistemului general de securitate. Ea gândește, — și cu dreptate — că după încheierea pactului franco-rus și a celei ruso-ehoslovac, guvernul sovietic ar putea în mod util să participe la sistemul de securitate din Europa Centrală. De aceea conferința dela Bled va permite să se precizeze încă mai mult poziția Micii Înțelegeri, față de guvernul din Moscova și va provoca o normalizare a raporturilor dintre Belgrad și Moscova.

„Unul din reprezentanții cei mai de seamă ai Micii Înțelegeri, d. Nicolae Titulescu, va avea, fără îndoială, ocazia în scurt timp să tragă la Geneva concluziunile întrunirii dela Bled. Putem fi siguri, că o va face ca în totdeauna, ținând seamă de interesele superioare ale țării sale, de cele ale formației pe care o prezidează cu atâta autoritate, de sincerele sale sentimente de prietenie față de Franța și de dragostea sa profundă pentru cauza păcii‘.

Politica Micii Înțelegeri și activitatea d-lui Titulescu, în calitate de președinte al acestui organism internațional, sunt analizate în următorii termeni elogioși, într'un articol intitulat: „Bilanțul conferinței Micii Înțelegeri“ și apărut în JOURNAL DES DEBATS din 2 Septembrie, sub semnătura d-lui Albert Mousset:

„Politica Micii Înțelegeri, oferă atâta claritate și atâta continuitate, încât reuniriunile periodice ale conducătorilor ei, dau mai mult loc la definiții decât la rezoluțiuni propriu zise‘.

După ce citează hotărârile luate în conferința dela Bled, d. Albert Mousset, continuă:

„Nimic din toate acestea nu este nou. Dacă problema dunăreană, din cauza crizelor adânci, prin care trec unele din marile puteri, capătă un aspect neprevăzut, Mica Înțelegere o privește totdeauna sub același unghi și nu părăsește niciuna din pozițiile ei, care sunt — repetăm — aceleași pe care ea s'a constituit. Nu pare probabil că Austria și Ungaria ar avea intenția de a ceda asupra unor puncte pe care aceste țări le consideră fundamentale. Să spunem lucrurile mai lămurit: dacă Ungaria ar renunța la propaganda ei revizionistă, ea ar realiza condițiile cerute pentru încheierea pactului dunărean. Acest pact ar deveni însă atunci lipsit de interes, căci o colaborare directă ar fi în acest caz posibilă între Ungaria și țările vecine, cu rezultate foarte utile.

„În toate aceste chestiuni, Mica Înțelegere a adoptat un limbaj vigilent și ferm, așa cum era de așteptat dela ea. Mica Înțelegere are concepția sa asupra păcii europene. Ea vrea să-și aibă destinul în propriile ei mâini. Ea face o politică de putere majoră.

„Este just a aduce omagii d-lui Titulescu, în momentul când părăsește președinția consiliului Micii Înțelegeri.

„Această președinție a d-lui Titulescu, a fost marcată prin evenimente de primul ordin: reluarea relațiilor între București și Moscova; apărarea tezei iugoslave, în timpul desbaterilor dela Geneva, asupra responsabilităților în asasinarea Regelui Alexandru; strângerea legăturilor între Mica Înțelegere și Înțelegerea Balcanică; negocieri privitoare la acordurile dela Roma etc.

„În toate aceste circumstanțe, d. Titulescu a fost mai mult decât un ministru de afaceri străine; mai mult chiar decât un președinte al celor două grupări: Mica Înțelegere și Înțelegerea Balcanică. El a fost omul de Stat, reprezentativ al unei concepții colective a ordinii europene, avocatul păcii pe baza tratatelor, port-drapelul tuturor forțelor ridicate împotriva spiritului de aventură sau de hegemonie.

„Această grea succesiune revine astăzi d-lui Stoiciadino-vici. Tânărul om de Stat iugoslav, este înzestrat cu o experiență, o autoritate și un spirit de prevedere, care îi vor permite să se achite în mod strălucit de misiunea sa. El a obținut la conferința din Bled, un succes care permite să i se prevadă și alte succese. El va fi oaspele Franței și va avea astfel ocazia să constate la noi atenția ce se dă țării sale și prestigiul de care se bucură personal printre noi‘.

Presă engleză.

TIMES din 27 August, se referă la un articol al d-lui Gayda, publicat în NEUES WIENER TAGEBLATT, care este o dare de seamă amănunțită despre situația actuală, în care se găsește tratativele pentru pactul Danubian. D-sa susține că Mica Înțelegere, după insistența Iugoslaviei, ar întârzia pactul prin cererile făcute Italiei, ce ies din cadrul pactului; dar adaugă că independența Austriei va fi asigurată prin agreementul franco-italian, chiar dacă pactul dunărean nu se va încheia. Face istoricul tuturor tratatelor respective și încheie cu:

„Pactul dunărean nu trebuie să fie împovărat și cu problemele balcanice‘.

DAILY TELEGRAPH din 28 August publică o corespondență din Viena, din care reiese că Arhiducele Otto, conform svonorilor în circulație, e pe punctul de a trece în Austria și apoi la Viena, unde va fi proclamat rege de îndată ce sosește acolo. Amănunțele sunt următoarele:

„Dr. Schuschnigg s'a învoit în secret la înapoierea lui Otto, datorită faptului că a pierdut orice speranță de a mai putea menține actualul guvern la putere în cursul iernei, când criza va deveni și mai acută. Pe de altă parte, propaganda național socialistă a luat astfel de proporții, încât spre a o înăbuși ar trebui să se aresteze 40% din populație.

„Cancelarul Austriei a discutat situația încă din luna Mai cu Signor Mussolini, care în principiu nu s'a opus restaurării numai că nu a găsit că ar fi momentul oportun.

„Criza abisiniană a schimbat cu totul fața lucrurilor. Dr. Schuschnigg și prietenii săi se tem de reacțiunea care va avea loc în Austria după ce Italia va începe războiul. Socotește că înapoierea lui Otto va contrabalansa priimejdia nazistă.

„Totuși este neliniștit din partea Iugoslaviei, României și a Cehoslovaciei; aceasta din urmă a și declarat că va mobiliza în cazul unei restaurări a Habsburgilor și rupând relațiile diplomatice cu Austria, nu va întâmpina dificultăți în a convinge și pe celelalte două State ale Micii Înțelegeri, ca să-i urmeze exemplul“.

Ziarul încheie spunând că svonul nu s'a confirmat, iar telegramele din Viena, deși nu-l desmint, totuși în cercurile politice nu se crede posibil un asemenea lucru, a cărui înfăptuire depinde cu totul de consimțământul guvernelor francez și italian.

TIMES din 30 August este informat din Viena că la conferința dela Bled s'a discutat în primul rând pactul danubian. Cele trei state au reconfirmat opunerea lor în comun la orice încercare de restaurare a Habsburgilor pe tronul Austriei. Au mai discutat de asemenea și raporturile cu Rusia Sovietică, ajungând la concluzia unanimă că situația internațională cere ca și Iugoslavia să recunoască Sovietele.

Ziarul se mai referă și la o declarație a d-lui Beneș, făcută ziarului POLITIKA din Belgrad, în care d-sa a spus că Mica Înțelegere este absolut hotărâtă să păstreze pacea, dar totodată să apere existența și integritatea Statelor componente.

Constată că în Italia se crede că Statele Micii Înțelegeri au oprit până acum realizarea pactului Dunărean, mai întâiu prin cererea pe care au făcut-o ca Austria și Ungaria, în schimbul recunoașterii drepturilor militare, să semneze pacte de asistență mutuală cu ele (ceea ce Ungaria refuza s'o facă); iar în al doilea rând a cerut Italiei încheierea unui pact de asistență mutuală cu țările balcanice. Cea de-a doua cerere pare a fi emanat, după părerea ziarului, dela Turcia, cu care Mica Înțelegere este legată prin participarea României și a Iugoslaviei la pactul balcanic. Ministrul de externe turc este așteptat la Bled pentru a se vedea cu d. Stoyadinovici, imediat după conferință, precum și cu ministrul Greciei la Belgrad.

Presa germană.

Continuă a-și exterioriza toată îndoiala cu privire la unitatea de acțiune politică a blocului Micii Înțelegeri. Incepe totuși să creadă că fenomenele de divergență, aparente sau reale, nu-i destramă azi coeziunea. Concluziunea în această privință e formula de încheiere a comentariului ziarului VOELKISCHER BEOBACHTER din 28 August:

„Ar fi greșit să se speculeze în jurul disoluției Micii Înțelegeri, căci tocmai faptul că trăește, cu toate contradicțiile interne, constituie particularitatea ei“.

În ce privește atitudinea față de conflictul italo-abisinian, ziarele germane înclină a crede că punctul de vedere englez va fi cel pe care-l va adopta și Mica Înțelegere la Geneva. (BERLINER TAGEBLATT și FRANKFURTER ZEITUNG din 1 Septembrie).

Jubileul de 15 ani al Micii Înțelegeri, comemorat de d-rul Beneș în CESKE SLOVO, a dat loc la comentarii dintre care cel mai caracteristic e cel din MUNCHNER NEUESTE NACHRICHTEN, cu data de 23 August și intitulat „Marea putere tripodă“, sub semnătura d-lui Artur Kornhuber, corespondent bucureștean al ziarului. Ca motto poartă cuvintele d-rului Beneș din CESKE SLOVO, proclamând indisolubilitatea Micii Înțelegeri: „Am fost, sântem și vom rămâne uniți“.

Complexul problemelor — după autorul articolului — ar duce la o divergență de opinii în sânul Micii Înțele-

geri, ale căror motive caută să le stabilească înainte de conferința dela Bled. Spicuum următoarele pasagii din lungul articol al d-lui Kornhuber:

„Acum trei ani când a izbutit să impue baza unei politici externe comune a Ceho-Slovaciei, a Iugoslaviei și a României, cu ajutorul unui nou statut de organizare, de sigur că gândul de care Beneș se lăsa condus și mărirea obiectivele Micii Înțelegeri, era un gând just. Căci pe atunci, Mica Înțelegere era chemată să se intercaleze într'o formă oarecare, dela egal la egal, în concertul marilor puteri, încă în formație. Datele însă geopolitice unite cu interesele cu totul diferite ale singuraticilor State, membri ai Micii Înțelegeri, față de marile probleme europene actuale, trebuiau să ducă la tema problemelor pozitive de politică pur externă, prevăzute în statutul de organizare, pe de altă parte însă și la întoarcerea spre linia primordială a obiectivelor negative.

„După turul special Belgrad și București, precum se poate caracteriza foarte bine surprinzătoarea întâlnire a Principelui Regent Paul cu Regele Carol II la Sinaia, e clar: conferința Micii Înțelegeri, convocată după repetate amânări, pentru 29 și 30 August, la Bled, în Iugoslavia, se va ocupa de această nouă situație. Obiectiv negativ, aceasta înseamnă: apărarea statu-quo-ului, respingerea revizionismului maghiar, de care toate trei țările Micii Înțelegeri se simt „amenințate“ și în sfârșit, respingerea restaurării Habsburgilor, atât în Austria cât și în Ungaria. În aceste puncte, pe baza cărora Mica Înțelegere a fost înființată încă din 1920, după oarecare divergențe de opinii, care se manifestaseră în primul rând pe chestia habsburgică, înainte de conferința din Sinaia, se pare că unitatea să fi fost restabilită din nou.

„Dar, ce va urma? Aceasta e întreabare care lasă mai mult ca oricând să apară problematică fermitatea Micii Înțelegeri. Desfășurarea politicii europene, bogată în surprize, a dat peste cap toate socotelile anterioare“.

„În mod practic, străduințele de descentralizare în politica Micii Înțelegeri, nu sunt reprezentate decât de Iugoslavia. Aceasta apără o părere proprie și merge pe drumuri proprii, nu numai în chestia austriacă, ci și în ceea ce privește atitudinea față de Rusia și Italia; de asemenea, în politica de înțelegere cu Bulgaria. A deduce de aci că guvernul din Belgrad ar fi dispus să înceapă o îndepărtare de Paris și o orientare spre Germania, ar fi actualmente cu totul greșit.

„Extrem de expusă politicește înăuntru și în afară, Iugoslavia nu caută altceva decât să ție seama de interesele sale vitale de Stat, atunci când în ciuda pactului balcanic, cu tendințele sale clare contra Bulgariei, caută în mod voit să ajungă față de acest Stat slav vecin, la o apropiere și prietenie. Cu toată atitudinea dușmănoasă a Micii Înțelegeri față de Germania, Iugoslavia urmărește să aibe și față de Reichul german o politică de sinceră comprehensiune și colaborare.

„Oricum ar fi, chiar numai aceste străduințe independente ale politicii externe iugoslave și eforturile vizibile ale prințului regent Paul, precum și ale Suvranului român, sunt suficiente pentru a lua o poziție mai prudentă și mai reținută față de jocul periculos franeo-ruso-ceh al alianțelor și al acordurilor militare, și pentru a recunoaște clar greutatea Micii Înțelegeri. Și hotărârile pe care le va lua Anglia în răfuelele cu Italia și Franța, vor fi de mare influență asupra atitudinii viitoare a Belgradului și Bucureștilor, căci însemnătatea Mării Britanii a crescut tocmai în ultimul timp într'un mod considerabil în Balcani.

„Așa dar, înaintea conferinței dela Bled, se prezintă următorul tablou: pe când Cehoslovacia a hotărât să se

încorporeze necondiționat în noul sistem de alianță franco-rusă, în România și Iugoslavia nu s'a luat încă nicio hotărâre.

„Intre Praga și Belgrad există un contrast evident cu privire la marile linii directive care ar trebui urmate în mod comun de către Mica Înțelegere. România stă între amândouă. Se va încerca influențarea ei în sens opus dinspre Belgrad, ca și dinspre Praga. De rezultatul acestei divergențe de opinii va depinde însă și faptul dacă Înțelegerea balcanică va putea fi privită ca până acum, drept o pură prelungire a sistemului de alianțe, dependente de Paris, în Europa centrală și cea din Sud-Est, sau dacă tendințele de independență se vor putea concretiza și în această înțelegere“.

„Acest ultim lucru s'ar întâmpla în ziua când Belgradul și Bucureștii nu s'ar mai considera în stare a acoperi retragerea politicii externe cehe. De oarece însă această retragere a Iugoslaviei pe linia Înțelegerii Balcanice n'ar avea un sens decât în cazul când și România ar fi de acord, se înțelege de ce Bucureștii constituie tocmai în aceste zile punctul principal de atac al influențelor diplomatice. În aceste împrejurări, conferința dela Bled va fi de importanță hotărâtoare pentru drumul viitor al Micii Înțelegeri“.

VOELKISCHER BEOBACHTER din 28 August sub semnătura Dr. K. V., publică un articol intitulat: „Conferința dela Bled“. Insistând asupra declarațiilor amicale ale plenipotențiarului italian contele Guido de Viole-Compalto, cu prilejul ceremoniei acreditării sale pe lângă regatul iugoslav, ziarul crede că divergențele italo-iugoslave nu sunt totuși înlăturate.

„Intre Belgrad și Roma — afirmă autorul articolului — stă Dalmația și Adriatică“.

KOELNISCHE ZEITUNG din 28 August, consacră un articol pe două coloane conferinței, sub titlul „Mica Înțelegere la Bled“. Intre altele se ocupă de evoluția relațiilor amicale cu Italia, stânjenite de rivalitatea franco-italiană și iugoslavă-italiană, și amintește de eşecul în 1933, a pactului în patru, preconizat de Mussolini.

„Protestul vehement al Micii Înțelegeri în contra acestui pact a dus la statutul de organizare din Februarie 1933, prin care cele trei State declarau că a face în comun politica externă, asemenea unei mari puteri. Din această pricină, întregul plan al pactului în patru cu tendințele revizioniste ale lui Mussolini, a căzut în apă. Toate aceste lucruri — continuă ziarul — sunt din punctul de vedere al Statelor Micii Înțelegeri, succese politice importante“.

„Fenomenale trecătoare de criză în Mica Înțelegere n'au corespuns așteptărilor unora de a vedea disolvându-se alianța celor trei State. Dimpotrivă. Succesele externe ale Micii Înțelegeri, în acțiunea solidară, vor constitui un motiv destul de puternic pentru a rămâne și mai departe strânse împreună“, adaugă autorul articolului.

MUNCHNER NEUESTE NACHRICHTEN din 29 August, publică o corespondență din Belgrad, intitulată „Planuri dunărene în penumbră“. Intre altele, comentând atitudinea Micii Înțelegeri față de conflictul abisinian, corespondentul scrie:

„Prin situația încă neclară a conflictului italo-abisinian, conferința capătă un caracter condițional, deși nu e de contestat că Franța și Italia exercită în comun o puternică presiune, pentru a determina consiliul permanent al Micii Înțelegeri de a lua hotărâri clare și decisive“.

Corespondentul subliniază cu acest prilej invitarea armatei iugoslave la manevrele italiene (lucrul se întâmplă pentru prima oară) și de invitarea făcută de d. Suwich, primului ministru, d. Stoiadinovitch, de a se întâlni cu dânsul de urgență la Veneția cu prilejul întoarcerii din Paris, unde premierul iugoslav merge, în legătură cu conferința dela Bled.

BÖRSEN ZEITUNG din 28 August, comentând această intervenție franco-italiană, premergătoare sesiunii Ligii Națiunilor, la care se va discuta conflictul abisinian, intitulează interogativ un articol: „Presiune asupra Iugoslaviei“. Această presiune s'ar exercita prin intermediul d-lui Beneș și în favoarea unei alianțe a Micii Înțelegeri cu Rusia Sovietică, îndreptată împotriva Germaniei. Ziarul sfătuiește Iugoslavia să nu adere la o asemenea politică.

Același ziar, cu data de 31 Iugust, intitulează semnificativ corespondența din Bled: „In jurul pactului dunărean“, cu subtitlurile: „Mica Înțelegere studiază un memoriu francez; Beneș împinge Iugoslavia spre Moscova“.

Temele conferinței dela Bled sunt comentate în același sens de KOELNISCHE ZEITUNG din 3 August, într'o corespondență din Bled, având ca titluri: „Hotărâri concrete greu de luat“ și „Tot felul de svonuri“.

Nou în această corespondență este zvonul că ministrul de externe turc, Tewfik Rusdij-Aras ar fi lăsat să se înțeleagă că un pact dunărean n'ar fi acceptabil decât dacă s'ar fi încheiat înainte un pact mediteranean.

DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG din 31 August, într'o corespondență din Bled, intitulată: „Iugoslavia conduce Mica Înțelegere“, înregistrează aceleași svonuri de presiune asupra Iugoslaviei pentru a relua relații diplomatice cu Rusia Sovietică și pentru a susține politica franco-italiană în conflictul abisinian, pendinte la Societatea Națiunilor. Ziarul caracterizează drept senzațional toastul d-lui Stoiadinovici, în care premierul iugoslav ar fi declarat că „și acțiunile singuratece, nu numai pactele colective, pot asigura pacea“.

„E de constatat — termină corespondentul — că noua configurație a Europei în care conflictul italo-abisinian joacă un rol important, creează Iugoslaviei o poziție excepțional de favorabilă, atât pe planul internațional, cât și în interiorul Micii Înțelegeri“.

FRANKFURTER ZEITUNG cu data de 1 Septembrie publicând telegrama cu comunicatul final al conferinței din Bled, adaugă un scurt comentariu, în care se constată: „Și de data aceasta recunoașterea Rusiei Sovietice de către Iugoslavia n'a fost menționată, deși „era de așteptat ca Iugoslavia, sub presiunea aliaților săi, să se declare gata de a-și racorda politica sa față de Rusia cu aceia a lui Beneș și Titulescu.“

În ce privește conflictul italo-abisinian, se anunță vișta d-lui Stoiadinovici la Paris: „Neîndoios că are de gând de a face cunoscut acolo punctul de vedere al Micii Înțelegeri în chestia conflictului abisinian, punct de vedere care pare a fi mai aproape de cel englez decât de cel francez“.

Presă austriacă.

În numărul din 25 August, NEUES WIENER JOURNAL, publică sub titlul: „Cinsprezece ani Mica Înțelegere“ următoarea corespondență din Belgrad:

„Cercurile politice internaționale manifestă un viu interes pentru conferința dela Belgrad a Micii Înțelegeri. Dat fiind, situația generală, deciziunile acestei sesiuni, sunt de mare importanță, deoarece de rezultatele acestei conferințe depinde evoluția lucrărilor în Basinul Dunării, și prin urmare viitoarea formă a Europei Centrale. Fără participarea activă a Micii Înțelegeri este inimaginabilă astăzi o soluționare a problemei danubiene, cea mai importantă problemă Central-Europeană.

„Nimeni nu este interesat mai direct și în măsură mai înaltă de o cooperare rodnică a Statelor Dunărene, decât Austria.

„De data aceasta mai există și un alt motiv de a atrage interesul mondial asupra acestei conferințe. Motivul este că Mica Înțelegere își serbează totodată jubileul de cinsprezece ani dela înființarea ei. Dintr'un tratat de interese bilateral, semnat la 14 August 1920, între Iugoslavia și Cehoslovacia, căruia i-a urmat la 23 Aprilie 1923 un tratat analog între Cehoslovacia și România, iar la 7 Iunie 1921 un tratat între România și Iugoslavia, s'a produs dela sine o comunitate cordială de interese a celor trei State, din care treptat Mica Înțelegere s'a transformat într'o adevărată coaliție.

„Încetul cu încetul a fost nevoie de a intensifica alianța politică și în direcția culturală și economică. S'a creiat un consiliu economic special al Micii Înțelegeri, care se ocupă de pregătirea bazelor fundamentale ale unei cooperări economice. Bărbații de Stat, conducători ai Micii Înțelegeri, sunt puși în fața unei probleme din cele mai grele. Deși rezultatele obținute pe acest tărâm nu sunt încă cu totul satisfăcătoare, totuși trebuie luate în considerare în ce privește evoluția stărilor economice din Europa centrală și sudestică. Nu trebuie respins punctul de vedere, că problemele economice, ar putea găsi reglementarea lor firească și utilizabilă în pactul danubian, la care tind Statele Micii Înțelegeri.

„Mica Înțelegere a intervenit în repetate rânduri în momente importante, când era vorba de soarta Europei, dovedindu-se totdeauna drept un reazăm eficace al păcii“.

In numărul din 29 August NEUES WIENER JOURNAL, publică o corespondență din Bled, în care se ocupă de actuala conferință a Micii Înțelegeri.

Corespondentul arată că de data aceasta se vor discuta probleme decisive ale Europei centrale.

In ce privește conflictul italo-abisinian, bărbații de Stat ai Micii Înțelegeri sunt de acord că străduințele Societății Națiunilor trebuie să se îndrepte în cazul unui războiu spre o localizare în Africa răsăriteană.

In continuare scrie:

„Misiunea este de a examina în viitorul apropiat, la o conferință dunăreană, drumurile și posibilitățile care deoparte se deschid pentru o Austrie independentă în direcția politică și consolidată în direcția economică, iar pe de altă parte posibilitățile care, după restabilirea securității politice, ar putea realiza o refacere economică în Basinul Danubian. Pactul dunărean ar fi primul și decisivul pas spre această unică evoluție posibilă“.

„Pentru Mica Înțelegere este important și faptul de a atrage și Rusia în această cooperare constructivă din Europa centrală. Până acum Cehoslovacia și România s'au decis pentru reluarea de raporturi amicale cu Rusia, pe când Iugoslavia a avut o atitudine de refuz. Se intenționează acum de a începe o revizuire a politicii iugoslave față de Rusia.

„Conferința Micii Înțelegeri, de mare importanță politică, începe cu ideea conducătoare a solidarității.

„Popoarele Europei centrale, se află într'o barcă și luptă împreună pentru viitorul lor“.

In numărul din 25 August NEUES WIENER TAGEBLATT publică un articol semnat de d. Virginu Gayda, redactor-șef al ziarului „Giornale d'Italia, în care se ocupă de pactul dunărean.

La întrebarea, dacă există o posibilitate de a înlătura obstacolele care stau în calea realizării pactului, autorul dă următorul răspuns:

„Da, există un mijloc: Rațiune și moderațiune.

„Nu trebuie să se ceară prea mult. Trebuie să se înainteze treptat. Punctul central este Austria. Toate țările dunărene au interes ca ea să fie menținută. Un pact, care ar garanta independența Austriei, fixându-se neimixtunea, ar fi un mijloc prețios pentru calificarea și pacificarea Basinelui Dunării.

„Astăzi trebuie să ne gândim numai la un pact dunărean general de neimixtione, care ar putea fi completat prin pacte consultative bilaterale. Nerealizarea lui nu este un motiv de disperare. Există tratatul italo-francez, care, sprijinit de concursul moral al Angliei, va funcționa“.

Presa iugoslavă.

Toate ziarele din Iugoslavia au publicat lungi articole cu privire la conferința dela Bled a Micii Înțelegeri.

Ocupându-se de această chestiune, ziarul POLITIKA, din 29 August, spune în articolul său de fond între altele:

„Ca și în conferințele din trecut ale Micii Înțelegeri, acest organism care joacă rolul unui factor important, în orice organizare de natură să aducă o ridicare economică a Europei, cele trei State, care alcătuiesc Mica Înțelegere, vor discuta și acum toate problemele ce interesează țările respective și Statele vecine din basinel dunărean.

„Inspirați din această idee generală, reprezentanții Iugoslaviei, României și Cehoslovaciei vor examina toate problemele actuale ale politicii europene, care interesează Mica Înțelegere, ca unitate internațională, pentru a fixa poziția Micii Înțelegeri în viitoarele conferințe internaționale cu caracter politic și economic.

„Pe tărâmul politic este necesar să se sublinieze dorința celor trei State de a menține pacea și de a organiza colaborarea internațională pe bazele cele mai largi.

„Chestiunile economice la ordinea zilei sunt tot atât de importante ca și chestiunile politice. Mica Înțelegere, a dovedit totdeauna bunăvoință pentru o colaborare pe baza cea mai largă cu toate Statele din basinel dunărean și pentru menținerea legăturilor sincere cu toate Statele dornice de menținerea păcii și de securitatea în toate regiunile Europei.

„Liniile conducătoare ale Micii Înțelegeri sunt următoarele: respectarea independenței și neamestecul altor State în afacerile interne ale fiecărei țări respective din Mica Înțelegere, precum și menținerea păcii pe baza statului quoului pe calea securității colective sau prin pacte de neagresiune.

„Activitatea reprezentanților: Român, Cehoslovac și Iugoslav, d-nii Titulescu, Beneș și Stoiadinovici a fost relevantă în toate părțile Europei, pentru politica lor

pacifică, conform principiului politice franceze dusă de d. Laval.

În încheiere POLITIKA subliniază colaborarea prețioasă pe care o aduce pactul Înțelegerii Balcanice în comunitatea internațională.

„Această conferință a Micii Înțelegeri, ca și cele precedente, reprezintă un pas înainte în silințele ce se fac pentru menținerea păcii Europene“.

Ziarul VREME, din 28 August scrie în același sens, subliniind că Mica Înțelegere și Înțelegerea Balcanică, reprezintă un bloc puternic pus în serviciul păcii. Ziarul spune că conferința dela Bled este o manifestare a solidarității și o manifestare impozantă în folosul păcii.

NOVOSTI din Zagreb, cu data de 29 August, consacra un lung articol politice dusă de Mica Înțelegere, dezvoltării sale și rolului important pe care acest organism îl joacă ca factor al păcii. Ziarul spune că cea de a 15-a conferință a Micii Înțelegeri este de o importanță istorică, căci ea trebuie să aducă mai mult sau mai puțin o soluție definitivă unor chestiuni ce pot fi cu greu amânate, dată fiind situația actuală și care sunt efectul desfășurării evenimentelor mondiale.

Ocupându-se de relațiile dintre Mica Înțelegere și Rusia Sovietelor, ziarul PRAVDA din 30 August scrie că în cercurile delegației cehoslovace, la conferința din Bled, se dă o mare importanță raporturilor dintre Statele Micii Înțelegeri și Uniunea Sovietelor. Aceste cercuri subliniază, adaugă PRAVDA, că raporturile Micii Înțelegeri cu Rusia Sovietică trebuie să primească un sprijin prin recunoașterea Uniunii Sovietelor de către Iugoslavia. Franța și Rusia Sovietică sunt interesate în cel mai înalt grad la realizarea sistemului de garanții colective pentru pacea în Europa. Mica Înțelegere, continuă ziarul, se găsește, în ce privește această chestiune, pe același teren. Cercurile diplomatice cehoslovace, relevă faptul că recunoașterea Uniunii Sovietelor de către Iugoslavia ar da o forță și mai mare acțiunii de salvagardare a actualului Statut internațional al Europei.

Cu privire la chestiunea restaurării Habsburgilor, PRAVDA scrie că cercurile diplomatice cehoslovace și române subliniază faptul că problema revenirii Habsburgilor pe tronul Austriei nu este o problemă care interesează numai Mica Înțelegere, ci întreaga Europă și în special marile puteri care au semnat tratatul dela Saint Germain. Mica Înțelegere precizează ziarul, ia atitudinea cea mai energică împotriva restaurării fostei familii domnitoare pe tronul Austriei.

PRAVDA se ocupă apoi de colaborarea Statelor Micii Înțelegeri în domeniul economic. Ziarul declară că se constată o identitate perfectă a punctelor de vedere a celor trei State în chestiunile privitoare la situația generală internațională, precum și în problemele care interesează în mod direct țările Micii Înțelegeri.

Presa cehoslovacă.

În numărul din 29 August, PRAGER PRESSE ocupându-se de conferința dela Bled, accentuează că prima și cea mai importantă faptă a conferinței trebuie căutată în manifestările interne și externe ale Micii Înțelegeri.

„Conferința, scrie ziarul, va arăta din nou că Mica Înțelegere este o creațiune durabilă“.

„Problemele conferinței nu sunt ușoare, dar Mica Înțelegere va căuta să le soluționeze în același spirit și

cu aceeași convingere a responsabilității ei, care au caracterizat activitatea ei de cincisprezece ani“.

„PRAGER TAGBLATT“, cu data de 29 August, publică un articol intitulat: „Mica Înțelegere și Africa răsăriteană“. Autorul arată că bărbații de Stat ai Micii Înțelegeri, nu sunt încântați că trebuie să se ocupe de această problemă; dar așa cum se prezintă lucrurile astăzi vor fi nevoiți să ia atitudine față de litigiul abisinian. Aceasta din cauză că el va fi desbătut la Societatea Națiunilor.

Presa maghiară.

Presa maghiară se ocupă pe larg de conferința Micii Înțelegeri, ținută la Bled și din întreaga ei atitudine reiese nemulțumirea pentru strânsa solidaritate accentuată a Statelor Micii Înțelegeri. Presa maghiară acuză Mica Înțelegere că prin scopurile ce urmărește și prin atitudinea sa ar împiedica consolidarea păcii, clarificarea și îndreptarea situației în Europa Centrală.

Astfel ziarul BUDAPESTI HIRLAP din 31 August în editorialul său intitulat „Jocul de artificii dela Bled“, printre altele scrie:

„Când scriem aceste rânduri, serbările dela Bled, s'au sfârșit. Majoritatea participanților au plecat, în credința că au isbutit să dovedească din nou lumii, cât de strânsă este solidaritatea între Statele membre ale Micii Înțelegeri, ce instrument prețios este această alianță, pentru menținerea păcii și în ce mare măsură își îndeplinește misiunea de consolidare și împăciuire a sufletelor. Artificiile lansate în atmosfera sărbătorească însă, a aruncat lumină asupra gospodăriei de cincisprezece ani a Micii Înțelegeri și dacă popoarele Europei vor încerca să facă bilanțul acestei gospodării, abia vor descoperi foarte modeste capitole, la activ. Din punct de vedere al liniștei lumii și al adevăratei păci, bazată pe dreptate, acest bilanț este, hotărît deficitar.

„Mica Înțelegere obișnuște să susțină cu mândrie, că este reprezentanta păcii, a liniștei și consolidării. Față de aceste susțineri, este lucru cunoscut, că prin atitudinea ei, este o piedică pentru promovarea spiritului de împăciuire, pentru repararea nedreptăților și pentru aplicarea în fapt a principiilor de egalitate; iar prin politica sa economică împiedică în mare măsură schimbul de mărfuri internațional în Europa Centrală și promovarea efectelor schimbului economic. Dacă politica Micii Înțelegeri ar dori să servească cu adevărat pacea și liniștea, și nu s'ar strădui pentru menținerea și perpetuarea prin silnicie a nedreptăților existente, atunci dela semnarea tratatelor de pace și până în prezent, soluționarea chestiunilor bazinului dunărean nu ar fi mereu una din problemele centrale ale politicei internaționale. Atunci nu s'ar observa în Europa Centrală acele semne ale anarhiei care atrag atât de mult atenția diplomației asupra acestei regiuni“.

„Activitatea de cincisprezece ani a Micii Înțelegeri, în fond nu înseamnă altceva decât alianță agresivă contra Ungariei îngenuchiate, ca să nu se poată ridica și să nu-și poată cuceri dreptatea cu mijloace pașnice. Și dacă bilanțul de un deceniu și jumătate al acestei alianțe, este atât de pasiv din punct de vedere al consolidării păcii, atunci, acum când și rezultatele consfătuirii dela Bled pot fi cu aproximație recapitulate, trebuie să o spunem că nici aceasta nu a adus vreo schimbare, nici aceasta nu înseamnă vreun progres. Rezultatul arată că, nici această consfătuire de trei zile, nu a adus nici măcar cu un pas, Europa spre adevărata pace.

Presa maghiară acuză de duplicitate politică Micii Înțelegeri și în această ordine de idei, printre altele, ziarul scrie:

„Punctul de vedere adoptat la Bled, arată că Mica Înțelegere ar vrea să umble cu doi pepeni într'o mână. Vede că Franța se străduiește atât de mult pentru încheierea pactului dunărean, și atunci față de ea se arată în mod serios dispusă să colaboreze în interesul încheierii lui și să participe la el. Mica Înțelegere are nevoie de această atitudine, spre a-și păstra simpatia și puternicul sprijin al proteoctorii sale. Simte însă că participarea ei la pactul proiectat ar avea unele consecințe practice — definiția concepției neimixtunii, egalitatea — a căror promovare însă, ar slăbi politica sa de cincisprezece ani, susținătoare a opresiunii și nedreptății. Față de Franța, deci, Mica Înțelegere se arată dispusă de a-i sprijini străduințele; pe de altă parte însă, nu vrea să tragă consecințele practice, derivând din această predispoziție.

„Această jonglerie — cu doi pepeni într'o mână, poate fi un dibaci număr de spectacol acrobatic, nu credem însă că ar putea să poată eclipsa clara viziune a diplomației și a opiniei publice mondiale. Iar cine vede clar, când se ocupă cu soarta viitoare a pactului dunărean, poate ușor constata activitatea fiecăruia în desfășurarea lucrurilor, — pentru reușita sau eșuarea proiectului“.

Presa maghiară ocupându-se de atitudinea Micii Înțelegeri, în legătură cu conflictul Italo-Abisinian și referindu-se la unele relatări ale d-nei Tabouis, redactora de politică externă a ziarului „OEUVRE“, care a scris că Ministrul de externe al Statelor Micii Înțelegeri, la conferința dela Bled, s'ar fi ridicat în unanimitate contra punctului de vedere Italo-Francez, în chestiunea conflictului Italo-Abisinian și s'ar fi declarat favorabil tezei Engleze, de a se aplica Italiei dispozițiunile pactului fundamental al Ligii Națiunilor, chiar dacă aceasta ar merge în detrimentul amicitiei Italo-Franceze și că Franța ar exagera importanța amicitiei Italiene și că ar face mai bine dacă s'ar sprijini în locul Italiei, pe Rusia — comentează cu ironie atitudinea ministrilor de externe ai Micii Înțelegeri. Astfel ziarul „8 ORAI UJSĂG“ din 31 August printre altele scrie:

„Dacă informațiunile din Bled, ale ziaristei Franceze, sunt întemeiate, — și nu avem motiv a ne îndoii de aceasta — atunci dărza atitudine anti Italiană a Micii Înțelegeri, este o adevărată „benes'adă“, adică o revenire la vechea practică a ministrului de externe cel, când — bineînțeles nerugă de nimeni — dă sfaturi bune în toate părțile. Marile Puteri conducătoare ale lumii. Hotărîrea în chestiune nu spune nici mai mult, nici mai puțin, decât că Beneș, Titulescu și Stoiadinovici, dăscălese Franța, în ce privește interesele sale, la cât să evalueze amicitia uneia sau altei mari puteri și ce cale să urmeze într'o problemă atât de grea cum este conflictul italo-abisinian.

„Mica Înțelegere este cu totul de altă părere. Abia s'au întrunit cei trei miniștri, ai săi, și chiar la prima lor consfătuire de câteva ore — bineînțeles numai întrei ei și fără să prezinte vreo greutate pentru situația politică internațională — au rezolvat conflictul.

„Franța să se lepede de amicitia Italiană, să se sprijine pe Sovietele binecunoscute, ca demne de încredere; iar contra Italiei să se aplice sancțiunile economice prevăzute de pactul fundamental al Ligii Națiunilor.

„Deci, după bărbații de Stat ai Micii Înțelegeri, procedura ce ar trebui să urmeze Franța, este foarte simplă și nu necesită bătaie de cap. Dacă soluționarea poate fi atât de simplă, nici nu ne putem închipui, de ce nu a dat și până acuma Mica Înțelegere acest sfat Franței?

Or, poate numai de aceea că, reprezentanțele diplomatice ale Statelor Micii Antante nu ar îndrăzni să apară în fața lui Laval cu astfel de recomandări?.

„Oricât de politicoși ar fi francezii, nu credem că nu i-ar da să înțeleagă Micii Înțelegeri că astfel de „atitudini“, născute în atmosfera de focuri de artificii, depășese mult limitele prescise de uzanța diplomatică și tactul obligatoriu“.

In numărul din 30 August, PESTER LLOYD scrie:
„Cu ocazia actualii consfătuiri a Micii Înțelegeri s'a subliniat că această federațiune de Stat își serbează de data aceasta aniversarea de cincisprezece ani. Oricât loc ar ocupa în comunicatele conferinței jubileul, se poate recunoaște că actuala consfătuire a bărbaților de Stat, conducători ai Micii Înțelegeri, trebuie să se ocupe de probleme dificile, din care unele au dat prilej la controverse interne în sânul Micii Înțelegeri. În primul rând chestiunea recunoașterii Rusiei de către Iugoslavia și apoi chestiunea habsburgică.

„Nu se poate preciza actualmente dacă s'a realizat un punct de vedere comun al celor trei guverne față de aceste chestiuni. Mai vine să se adăture și problema dificilă a atitudinii Micii Înțelegeri față de tema viitoarei sesiuni a Societății Națiunilor.

„Cu ocazia negocierilor s'a observat o discrețiune și mai mare decât de obicei. În orice caz este bătaior la ochi, că anumite ziare franceze scriu într'un ton foarte sceptic asupra viitoarelor rezultate ale conferinței“.

Arată apoi că situația politică generală inspiră mari îngrijorări Micii Înțelegeri și încheie cu următoarele:

„La aceasta vin să se adauge și dificultăți interne ale statelor Micii Înțelegeri. Iugoslavia se află într'o dificilă perioadă de lichidare, care de curând a dus la o criză parțială a cabinetului.

„Viața publică a României este sdruncinată de mari afaceri de corupțiune, plus permanentele svonuri de criză.

„A doua zi după deschiderea conferinței a sosit știră din Bratislava că Partidul Național Slovac a rupt negocierile asupra intrării în coaliția guvernamentală anunțând o luptă aprigă împotriva guvernului.

„Se serbează jubileul Micii Înțelegeri, dar pare că lipsește adevărata atmosferă de sărbătoare“, — încheie ziarul budapestan.

In numărul din 31 August, tot PESTER LLOYD, publică, sub titlul: „Rezultatele conferinței dela Bled“, un articol, în care afirmă că și după încheierea conferinței vor continua să existe mulți de semne de întrebare.

In legătură cu punctul de vedere al Micii Înțelegeri, referitor la restaurarea habsburgică, enunțat iarăși la conferința dela Bled, ziarul MAGYARSAG din 1 Septembrie, analizează chestiunea și încearcă să demonstreze că această chestiune ar fi exclusiv de resortul intern al Austriei și al Ungariei. Iși exprimă mirarea că Mica Înțelegere, cu o populație totală de 45 milioane locuitori, și înarmată până în dinți, socoate primejdioasă pentru sine o eventuală restaurație habsburgică în Austria cu 7 milioane de locuitori și Ungaria cu 9 milioane locuitori, ambele dezarmate:

„Totuși, teama Micii Înțelegeri, este întemeiată — zice ziarul — din alte cauze.

„Restaurarea habsburgilor este într'adevăr o mare problemă internațională, nu însă din cauză că Mica Austria sau Ungaria, groaznic mutilată, ar vrea să-și restaureze fosta dinastie; ci din cauză că cercurile conducătoare Italiene, Engleze și Franceze, atât din punc-

tul de vedere al intereselor marelui majorității a popoarelor bazinului dunărean, cât și din acel al păcii europene și al achilibrului de forțe, după experiența desilusionantă de cincisprezece ani, găsise intenabila situația creată la 1919—1920, prin desmembrarea fostei monarhii Ustro-Ungare. Iar în restaurarea habsburgilor, văd mijlocul prin care să pornească din nou cursul colaborării pașnice, economice și politice, în bazinul dunărean, politicește și economiceste anarhizat. Timp de 15 ani, Mica Înțelegere nu a făcut altceva decât ca prin forță și silnicie, în mod permanent, să pună piedici în calea restabilirii păcii și a colaborării. A făcut tot ce a putut pentru menținerea neschimbată a încordărilor politice și economice. Nu a fost dispusă să facă niciun pas pentru creerea atmosferei de împăciuire și apropiere. A zdrăngănit doar mereu sabia sa — adică sabia Franței — și a creat domnia silniciei brutale în bazinul dunărean, din care cauză viața politică și economică a acestui bazin a ajuns pe povârnișul erizelor fără sfârșit.

„In interesul lor propriu și din punct de vedere general european, Italia și Franța vor să schimbe acum această situație. Aceasta este ideea călăuzitoare a proiectului pactului dunărean. Atunci deci, când conferința Micei Înțelegeri a hotărât că se cramponează de menținerea neschimbată a actualelor stări de lucruri și respinge, din capul locului restaurația habsburgică, condiționând de aceasta și realizarea pactului dunărean și adesiunea sa la acest pact, în realitate, Mica Înțelegere s'a pronunțat nu contra restaurației, ci contra noii politici Italo-Franceze în bazinul dunărean și pentru menținerea politicii anachronice a „statu-quo“-ului. Aceasta înseamnă îndepărtarea de politica Franceză și apropiere spre orientarea Germană.

„Nu putea suporta această întorsătură radicală, unitatea și așa destul de slabă a Micei Înțelegeri? La aceasta ne va răspunde viitorul apropiat. Și oare Statul Ceh, a cărui existență națională este deaproape amenințată de marea primejdie germană, va mai putea urma multă vreme politica d-lui Beneș, care orbită de beția puterii, duce la pieire și asvârlă în gura marelui Germanii în formație, Statul Ceh renăscut?”

Presă elvețiană.

Sub titlul „Mica Înțelegere și conferința dunăreană“, GAZETTE DE LAUSANNE din 29 August publică un articol datorit d-lui Leon Savadjian, în care subliniază faptul că Mica Înțelegere este o partizană hotărâtă a unei colaborări dunărene și nu va refuza nicio inițiativă susceptibilă să favorizeze această colaborare:

„Mica Înțelegere — serie autorul — posedă ceea ce tocmai lipsește Europei: unitatea de vederi și de acțiune. Ea posedă de altfel toate mijloacele pentru a se opune în mod eficace oricărei atingeri flagrante a tratatelor. Nimeni, în mod logic, n'o poate blama de a voi să facă să se respecte contractele și formele legale.

„Mica Înțelegere se va prezenta la conferința dunăreană conștientă de drepturile sale și de forța sa, deoarece ea nu cere nimic care să nu fie conform tratatelor și angajamentelor luate. Ar însemna să desperăm de viitor dacă ar fi obligată să lupte pas cu pas pentru a face să se prevaleze principiile cele mai elementare ale moralei internaționale“.

Presă polonă.

In legătură cu aniversarea a 15 ani dela crearea Micei Înțelegeri CURJER POZVARNY scrie între altele:

„In curs de 15 ani, Mica Antantă a dat dovada vita-

lității și a prudenței sale politice. Grație solidarității Statelor Micei Înțelegeri, au fost paralizate cele două încercări de a restabili monarhia habsburgică.

„Mica Antantă s'a opus în mod eficace, eforturilor ungarilor, care nu s'au putut împăca cu clauzele teritoriale ale tratatului dela Trianon. Faptul că problema restaurării Habsburgilor a devenit din nou de actualitate, cu o forță îndoită, n'a permis Micei Antante ca să-și slăbească vigilența față de situația din Austria“.

Presă bulgară.

In numărul din 29 August, LA BULGARIE, după ce face o dare de seamă a chestiunilor de care se va ocupa conferința dela Bled și relevă importanța hotărîrilor care vor fi luate, scrie:

„Mai mult ca niciodată, atitudinea pe care gruparea Micii Înțelegeri o va adopta față de complicațiunile eventuale, interesează în cel mai înalt grad întreaga opinie publică. De aceea urăm în mod sincer ca deliberrările dela Bled să confirme nestrămănutată unitate a asociației pe care o formează cele trei State, a căror politică este îndreptată din ce în ce mai mult spre exfinderea bazelor colaborării popoarelor din Europa Centrală și balcanică. Apreciind la justa ei valoare această sfortare, prietenii păcii trebuie să o sprijine din toate puterile. Ei vor fi contribuit astfel la strângerea legăturilor dintre popoarele uneia dintre regiunile cele mai zdruncinate ale Europei, ceea ce este o necesitate vitală pentru prosperitatea generală și pentru succesul politicii de înțelegere internațională. Numai cu acest preț se va putea trece o nouă etapă spre calea pacificării generale, cât și spre apropierea popoarelor din Europa de Sud-Est“.

Cu ocazia împlinirii a 15 ani dela înjghebarea Micei Înțelegeri, ziarul MIR din 26 August scrie sub titlul „Stabilitatea Micei Înțelegeri“:

„Acum câteva zile s'au împlinit 15 ani dela încheierea alianței între România, Iugoslavia și Cehoslovacia. Această alianță a fost denumită Mică Antantă, spre deosebire de Marea Antantă, o alianță între Anglia, Franța și Rusia; iar mai târziu și Italia, încheiată după războiul mondial. In timpul existenței sale, Mica Înțelegere a întâmpinat în calea sa mari dificultăți, astăzi însă este mai complicată decât a fost dela început. Acei care au privit-o cu neîncredere, astăzi sunt completamente izolați“.

In legătură cu deschiderea conferinței consiliului Micei Înțelegeri dela Bled, presa bulgară publică mai multe articole, consacrate lucrărilor conferinței.

Ziarul SLOVO din 29 August 1935, sub titlul „La Bled“, scrie între altele:

„Căderea cabinetului Jeftici a amânat întrunirea, proiectată conferinței Statelor Micei Înțelegeri. Astfel, astăzi, în ziua deschiderii conferinței, d. Stoiadinovici va lua pentru prima oară contact cu d-nii Beneș și Titulescu.

„Hotărîrile ce le va lua Consiliul Micei Înțelegeri, vor influența întreaga politică a Statelor interesate.

„Până acum Statele Micei Înțelegeri au luptat pentru menținerea integrității lor teritoriale și au împărțășit carecum punctele de vedere ale Franței.

„Astăzi aceste State se desolidarizează de Franța și nici nu sunt în deplin acord între ele în mai multe chestiuni: restaurarea casei de Habsburg, recunoașterea Sovietelor, conflictul italo-abisinian și numeroase alte probleme, ce interesează în cea mai mare parte Statele Micei Înțelegeri.

„Nu se știe dacă se va putea ajunge la Bled la o unitate de vederi, în ceea ce privește viitoarea acțiune diplomatică a Micii Antante.

„Dacă Mica Înțelegere va exprima o dorință sinceră de a menține pacea, aceasta va avea, de sigur, o deosebită importanță“.

Presă portugheză.

In legătură cu problema Pactului Dunărean, cotidianul DIARIO DE NOTICIAS din 24 August, scrie că:

„Activul animator al unei politici danubiene întreprinsă în același timp în contra Anschlussului și contra restaurării Habsburgilor, este ministrul cehoslovac Beneš, sprijinit de Titulescu, în România și însoțit, în limitele oarecăror rezerve de guvernul iugoslav, care ocupă un loc mai independent în cadrele Micii Antante“.

Insistând apoi, asupra propagandei naziste în Cehoslovacia și asupra tendințelor autonomismului croat, ziarul adaugă că: „Nu este prudent de a aștepta ca

Mica Înțelegere, a cărei unitate este precară, să adopte o acțiune energetică și decisivă în favoarea independenței Austriei, dacă această independență ar fi pusă, la un moment dat în joc.

„Italia, și numai Italia, — încheie ziarul portughez — va fi marea vedetă a Pactului Dunărean viitor“.

Presă spaniolă.

Ocupându-se de aniversarea celor 15 ani de existență a micii Înțelegeri, ziarul EL SOL (Madrid) din 28 August, scrie:

„Mica Înțelegere — cine se mai îndoieste azi? — face parte din concertul marilor puteri și apărătorii păcii și a tratatelor în Europa, îi sunt obligați, tot atât ca și apărătorii micilor State. Praga, Belgrad și București uniți puternic și trainic, au evitat multe turburări în Europa și vor continua să le evite pe viitor. Orice exemplu de amicitie și de solidaritate între State, este bine de relevat în aceste momente grele ale politicii Europene“.

RELĂȚIILE DINTRE STATELE-UNITE ȘI U. R. S. S.

Presă engleză.

Toate ziarele engleze din 26 August publică corespondențele telegrafice primite din Washington și din Moscova, din care reiese că Statele-Unite ale Americii au protestat energic, printr-o notă înmănată guvernului Sovietic de către ambasadorul american din Moscova, contra propagandei subversive, precum și a amestecului Internaționalei a III-a în afacerile interne ale țării.

De aci a urmat un schimb de note diplomatice, al căror rezultat a fost o schimbare importantă în raporturile dintre cele două țări.

Guvernul sovietic, în răspunsul adresat Americii, a respins acuzația, pe motiv că nu are nicio legătură cu Internaționala III-a, adăugând că nota americană nu aduce dovezi concludente.

Presă engleză, comentând faptele care au provocat schimbul de note diplomatice, arată că respectarea angajamentelor internaționale de către Moscova are mare importanță în interesul păcii.

DAILY MAIL din 26 August spune că protestul Statelor-Unite e bazat pe discursurile și rezoluțiile din congresul internațional comunist dela Moscova, când s'au făcut declarații precise, din care reiese că s'a violat acordul încheiat între ambele țări, în Noemvrie 1933, când Statele-Unite au recunoscut Sovietele.

TIMES din 26 August încheie raportul primit din Washington cu următoarele: „Nu putem considera în momentul de față această notă ca un ultimatum, dar avem toate motivele să credem că o ruptură rapidă și completă a relațiilor diplomatice ale Americii cu Sovietele este o posibilitate a viitorului“.

MORNING POST și DAILY TELEGRAPH din 26 August spun că nota americană este o prevenire directă cum că „recunoașterea“ Sovietelor poate fi retrasă, dacă guvernul din Moscova nu pune capăt imediat agitației comuniste din Statele-Unite.

DAILY MAIL din 27 August publică un articol de fond sub titlul „Nu te încrede niciodată în Moscova“, în care acuză guvernul sovietic de continuă activitate subversivă în toată lumea. Mai adaugă că Sovietele s'au folosit până și de faptul că sunt în Liga Națiunilor, numai pentru scopuri de propagandă.

Ziarele socialiste ale partidului laburist s'au abținut la început dela orice comentarii, așteptând desfășurarea evenimentelor; totuși

MANCHESTER GUARDIAN din 27 August publică o corespondență presupusă a fi din New-York, arătând că opinia publică americană nu este atât de alarmată, după cum ar reieși din tonul notei americane; iar impresia generală este că o ruptură a relațiilor diplomatice nu este nicidecum probabilă, decât numai dacă răspunsul Sovietelor va fi din cale-afară de provocător.

Ziarul caută să micșoreze importanța incidentului, dându-și părerea că are toate semnele că se va încheia.

DAILY TELEGRAPH și MORNING POST din 28 August se ocupă de răspunsul Sovietelor — menționând în același timp că și Anghia a protestat oral prin ambasadorul englez dela Moscova.

Constată că răspunsul dat de Soviete nu a satisfăcut nici guvernul englez, nici pe cel american.

MORNING POST din 29 August primește din Washington informația că tonul notei sovietice a produs o surpriză vădită în capitala Americii.

Presă polonă.

Ziarul KURJER PORANNY din Varșovia, cu data de 28 August, scrie:

„Răspunsul iritant al Guvernului Sovietic la demersul Statelor Unite, conține un pasaj menit să producă consternare în opinia publică mondială. În răspunsul Moscovei se spune: „Fără nicio îndoială nu este ceva nou pentru guvernul Statelor Unite, că guvernul U. R. S. S. n'a putut să accepte și n'a acceptat niciun fel de angajamente în ceea ce privește internaționala comunistă“.

„În toate acordurile de până acum cu statele străine, guvernul sovietic, deși nu s'a identificat în mod formal cu activitatea internațională comunistă, a făcut totuși promisiuni din care rezultă că influențează și poate influența asupra acestei activități. Acțiunea Kominternului era slăbită și acest lucru a durat câtva timp. Declarația cuprinsă în actuala notă sovietică este deci o inovație în ceea ce privește raporturile cu Sovietele și va aduce desigur cu sine o revizuire în opiniile statelor care au încheiat cu U. R. S. S., acorduri în baza unei concepții opuse aceleia de care este condusă actualmente Moscova“.

POLSKA ZBROJNA, *cu aceeași dată, publică:*

„Conținutul răspunsului Sovietelor la protestul Ambasadorului Statelor Unite la Moscova, este cel așteptat.

„In documentele din Noemvrie 1933, nu este deloc vorba despre Komintern, ci numai despre guvernul U. R. S. S.; prin urmare ceea ce face Kominternul este o încălcare a angajamentelor luate de guvernul U. R. S. S. Acesta este în esență răspunsul sovietic.

„In acest răspuns însă găsim un pasaj, în care se relevă aproape cu indignare faptul că cineva ar fi putut presupune că guvernul Sovietic și-ar fi putut asuma angajamente în privința Kominternului. De aici rezultă clar că politica sovietică are două etaje. Etajul I: Guvernul d-lui Stalin cu d. Litwinoff, comisar al Afacerilor Străine; etajul al II-lea: Kominternul cu aceiași domni: Stalin și Litwinoff.

„In etajul întâi — fraze frumoase, rotunjite, despre pace și despre înțelegerea generală; la al doilea: arse-nale de agitații revoluționare mondiale.

„In lumina acestei politici cu două etaje, dar cu aceleași persoane, se evidențiază clar conturul răspunsului sovietic“.

Cotidianul ILUSTROWANY KURJER CODZIENNY din Cracovia, cu data de 28 August, ocupându-se de aceeași chestiune, scrie:

„Opinia publică din Polonia a urmărit cu mult interes exploziile sentimentale ale Europei la adresa Rusiei. Am ascultat, zâmbind ironic, „sfaturile“ care ni se dădeau și reproșurile că Polonia n'a fost în stare să întrețină, cum ar fi trebuit, raporturi cu Rusia sovietică, deși tocmai Polonia a fost primul Stat care a ajuns la o înțelegere cu Sovietele, pe bază de neagresiune. Ceva mai mult chiar: politica polonă a tins la o consolidare a raporturilor polono-sovietice, fără să uite însă că alături de Guvernul sovietic există și Kominternul. De aceea nu am avut de suferit niciun fel de decepții și surprize.

„La emularea pentru câștigarea bunelor grații moscovite, diferite persoane au uitat adesea că în drum spre Moscova ar fi bine să asculte și ce se spune la Varșovia.

„Toți partizanii unei păci reale salută cu deplină recunoștință acțiunea bărbătească și sinceră a Statelor Unite. Guvernul sovietic va fi silit să se decidă să continue sau nu jocul cu două fețe de până acum. Guvernul sovietic va trebui să-și dea seama că colaborarea lui ulterioară cu restul lumii va depinde în întregime de încetarea acestei politici de duplicitate.

„Ajutorul politic și militar al Sovietelor poate fi într'adevăr un aport foarte apreciat pentru diferitele combinații politice, dar niciun Stat nu va voi să răsplătească amicitia sovietică cu amenințarea permanentă a unei revoluții între granițele proprii“.

GAZETA POLSKA, *cu aceeași dată, publică la rândul ei, următoarele:*

„După cum era de așteptat, guvernul sovietic a recurs încă odată la lămurirea stereotipă că „nu este responsabil“ de activitatea Internaționalei a III-a. De data aceasta însă trebuie să punem la îndoială dacă nota vice-comisarului U. R. S. S., pentru Afacerile Străine, d. Krestinski, la protestul ambasadorului Bullitt, va fi satisfăcătoare pentru opinia publică a țărilor nebolșevice.

„Singurul fapt că s'a autorizat ca ședințele congresului Kominternului să aibă loc la Moscova, într'una din clădirile de Stat, cele mai mari (în casa uniunilor profesionale, uniunii etatizate în U. R. S. S.), apoi faptul că agenția telegrafică Tass, a fost pusă la dispoziția congresului, iar această agenție a colportat dările de seamă asupra desbaterilor și în străinătate; și, în sfârșit, soli-

darizarea deplină a oratorilor nu numai cu întreaga politică a Uniunii sovietice, dar chiar și cu fiecare act aparte — toate acestea — lăsăm la o parte împrejurarea că ar fi o imposibilitate fizică să poată avea loc în U. R. S. S. vreo întrunire care să fie în contradicție cu politica U. R. S. S., toate acestea dovedesc în modul cel mai desăvârșit că *congresul al VII-lea al Kominternului a avut loc sub egida guvernului sovietic“.*

KURJER WARSZAWSKI *din 28 August publică între altele:*

„Fără a anticipa asupra atitudinii pe care o va lua guvernul președintelui Roosevelt, față de răspunsul pur bolșevic al sovietelor, constatăm încă odată în mod hotărât — ceea ce de altfel am afirmat în nenumărate rânduri — că niciun fel de angajamente bolșevice nu pot fi luate în serios. Fiecare contractant al republicii comuniste va avea de a face, mai curând sau mai târziu cu o rea voință și cu o acțiune subversivă din partea sovietelor, asemenea aceloră întreprinse în ultimul timp în America sub masca „acțiunii independente a Kominternului“.

„Lovitura dată labelor rusești“ de către guvernul american, imediat după congresul Kominternului dela Moscova și după faimoasele declarații ale „tovarășului Dimitrieff“, ar trebui să aducă aminte aceloră care își mai fac însă iluzii în privința sincerității intențiilor și acțiunilor sovietice, deviza de căpetenie a „științei“ lui Lenin: „Cu o mână să semnați și cu cealaltă să ștergeți și să rupeți angajamente și acorduri“.

Presa franceză.

Subt semnătura d-lui A. Albert-Petit, JOURNAL DES DEBATS din 27 August relevă protestul guvernului american împotriva programului de propagandă din diferite țări, votat în ultimul congres al Internaționalei Comuniste. El atrage atenția asupra faptului că relațiile dintre Statele-Unite și U. R. S. S. n'au fost rebulate, decât sub condiția expresă că fiecare se va abține de a interveni în afacerile interne ale altui stat.

„Statele-Unite au o teamă bolnăvicioasă de a nu fi implicate în afacerile europene“, *scrie d. A. Albert-Petit.*

„Reluând raporturile cu Sovietele, ele n'au favorizat, de sigur, politica lor de izolare. Ele se dezinteresează de ceea ce se petrece în vechiul continent, dar își dau seama că vechiul continent se interesează de ele, tocmai din punctele de vedere cele mai puțin avantajoase pentru ele“.

D. Saint-Brice în LE JOURNAL din 27 August relevă protestările Statelor-Unite față de acțiunile criminale ale agenților Internaționalei a III-a.

„Intr'adevăr, scrie d. Saint-Brice, relațiile dintre Moscova și Washington păreau orientate în sensul cel mai favorabil. Acum câteva săptămâni s'a încheiat un acord comercial prin care americanii făceau mari concesiuni Sovietelor. Și iată că Sovietele violează angajamentele de neutralitate politică luate de d. Litvinof la 16 Noemvrie 1933 și care erau condiția formală a recunoașterii noului regim rus de către Statele-Unite“.

D. Louis Terrenoire în „L'AUBE“ din 27 August arată că activitatea comunistă a Internaționalei a III-a a neliniștit și a decepționat guvernul din Washington, care, invocând ca pretext congresul Kominternului, a protestat la Moscova împotriva ingerinței sovietice în afacerile sale și i-a amintit angajamentele luate de d. Litvinof în ziua de 16 Noemvrie 1933.